

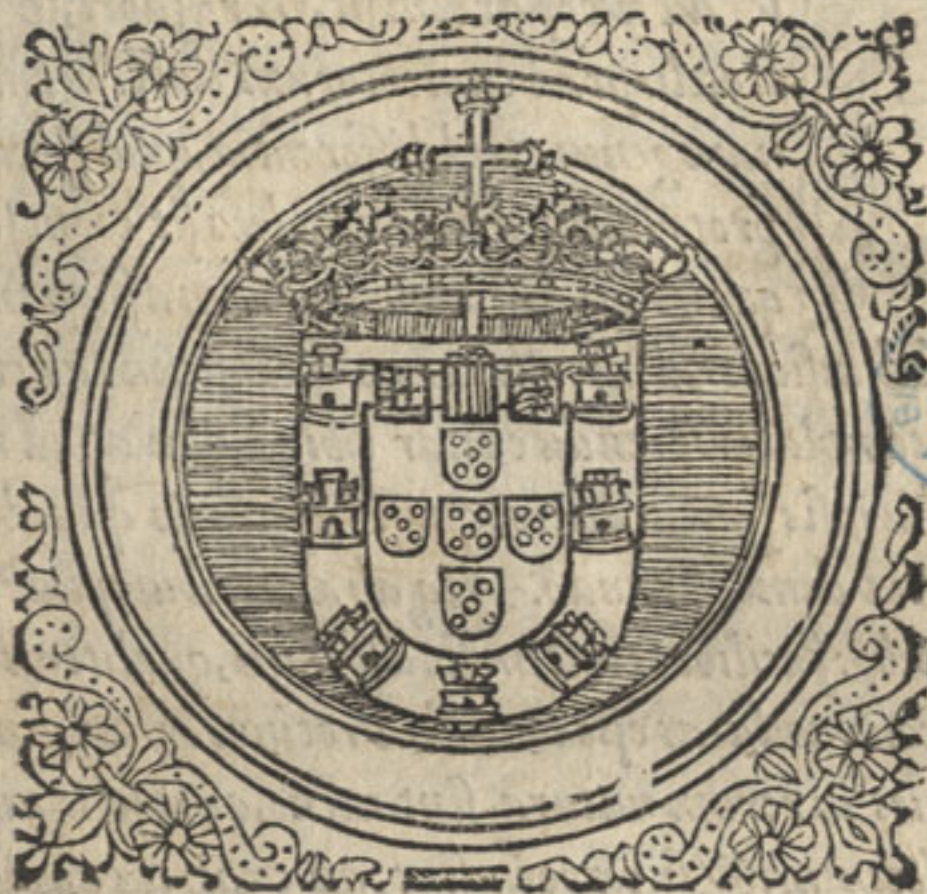
7

Casa	R
Gab.	
Est.	
Tab.	13
N.º	14

R
13
14

Coimbra
Coimbra
LOGICA ARIS
totelis Stagiritæ.

CONIMBRICAE.

Excudebat Antonius de Maris. Typogra-
phus Regius.

M. D. L. V. I.

Porphyrijilagoge Argy

ropylo Byzantio interprete.

PRAEFATIO AD CHRYSAORIVM.

*V*M necessarium sit, Chrysaori, et ad Aristotelis predicamentorum doctrinam, quidnam genus, quid differentia, quid species, quid proprium, et quid accidens sit cognoscere: cumque et ad diffinitiones etiam assignandas, ac omnino ad diuisiones, demonstrationesque conficiendas, utilis horum sit contemplatio: breuius enitar tibi ea, quae apud maiores nostros de his ipsis sunt, tradere, quasi ingressum quendam tibi ad haec omnia demonstrando. Atque ab altioribus quidem questionibus abstinere: faciliores autem sic afferam, qualiter nunc quidem tibi accommodatas esse coniecto. Protinus igitur genera quidem et species in rerum natura sint necne, an in solis, nudisque conceptibus collocentur: et si corpora sint, an expertia corporis: et utrum separabilia sint, an in ipsis sensibilibus rebus et circa eas subsistant, dicere nunc omittam: quippe cum altissima sit talis tractatio, et alia maiore indigeat perscrutatione. Ut de ipsis vero ceterisque propositis magis differendi modo veteres, horumque maxime Peripatetici tractauerunt, recensere nunc, atque ostendere tibi conabor.

de genere.

VIDENTVR itaq; neq; genus, neq; species dici simpliciter. Dicitur enim genus, & aliquorum hominum aggregatio, qui quidem ad unum quippiam & inter se habent respectum, qua significatione Heraclidarum dicitur genus: quod quidem ex respectu, qui est ab uno, id est, Hercule, & multitudine, eorum qui inter se eam habent coniunctionem, qua ab illo profluxit, sic est nuncupatum, ut ab alijs generibus sit seiunctum. Dicitur & alio modo genus uniuscuiusq; principium ortus, tam ab eo qui genuit, quam à loco in quo est quispiam ortus. Sic enim Orestem quidem à Tātalo, Hylum autem ab Hercule dicimus genus habere: & rursus Pindarum quidem Thebanum genere, Platonem autem Atheniensem dicimus esse: patria namq; principium est generationis cuiusq;, perinde ac pater. Hoc autem significatum usurpatius esse videtur: Heraclidenamq; dicuntur, qui genere descendunt ab Hercule: & cecropida, qui à Cécrope, & horum quoq; propinqui. Atq; prius sanè genus, generis cuiusq; principium dicitur: post eà verò multitudo eorum qui ab uno principio, ceu Hercule, profluxerunt: quod quidem à ceteris seungētes ac separantes, totum aggregatum Heraclidarum diximus genus. Alio modo dicitur genus, id sub quo species collocantur, accepta fortasse similitudine à prioribus vocabuli eius significatis. Nam & principium quoddam eorum, qua sub se habet genus, tale est: & præterea videtur multitudinem omnem amplecti, quam, scilicet, infra sese continet.

generation

Tex. ij.

His igitur tribus modis dicitur genus. De tertio verò genere philosophorum est sermo, quod et describentes sic assignarunt: Genus id esse dicentes, quod de pluribus specie differentibus, hoc ipso quid est predicatur, ut animal. Eorum enim quae predicantur, alia de uno solo dicuntur, ut individua, veluti Socrates, et iste, et istud: alia de pluribus predicantur, ut genera, species, differentia, propria, et accidentia communiter, sed non cuiquā proprie. Atq; genus est (exempli causa) animal: species, homo: differentia, rationale: proprium, risibile: accidens, album, nigrum, sedere. Genus igitur ab hisce quidē, quae de uno solo dicuntur hoc sanē differt, quod ipsum de pluribus predicatur. Ab his autem quae de pluribus predicantur, hisce differre videtur. A specie quidem, quod species etsi de pluribus predicatur, nō tamē de pluribus specie, sed de pluribus differentibus numero predicatur: homo nanq; qui quidem est species, de Socrate et Platone dicitur, qui non specie, sed numero differunt. At animal, quod est genus, de boue, equo, atque homine predicatur, quae et specie, non autem numero solo differunt. A proprio verò, quod proprium quidē de una specie cuius est proprium, et de individuis hisce, quae sunt sub illa specie predicatur: ut risibile, de homine solo, et de singulis hominibus dicitur. Genus autē non de una specie, sed de pluribus differentibusq; predicatur. A differentia quoq; cōmunibusque accidētibus genus differt: etenim differentie cōmuniāque accidentia, quāquā de puribus ac differentibus specie dicuntur: non tamen ita ut quid sit quidq;, sed ut quale quid sit inuuant, dicuntur. Rogitantibus enim quidnam illud sit, de quo haec dicuntur, genus respondemus: differentias et accide-
tia

ia non respondemus: non enim de subiectis illa in quid, sed magis in quale quid dicuntur. Interroganti namq; quale quid est homo rationale dicimus: et quale quid est coruus, nigrū dicimus. Quorum rationale quidem est differentia, nigrum autem accidens. Sed cum quid est homo interrogamur, animal respōdemus, quod quidem hominis genus est. Genus igitur, quod de pluribus quidē predicatur, ab indiuiduis, quæ de uno solo dicuntur, differt: quod verò de pluribus predicatur specie differentibus, ab ijs, quæ ut species propriæ dicuntur differt. Denique quod quid quidque sit dicit, à differentijs, vulgòque accidentibus differt, quorum unumquodq; non quid sit, sed quale sit, quomodòue id de quo dicitur habeat, dicunt. Nihil igitur vero generis intellectu plus minùsue memorata generis descriptio habet.

DE SPECIE. CAP. II.

SP ECIES autem dicitur quidem, et de uniuscuiusq; forma, qua significatione dici solet, prestantissimam formam dignam esse imperio. Dicitur autem et de eo, quod sub assignato genere collocatur: qua significatione hominem quidem speciem animalis dicere consueuimus, quod quidem est genus, album autem specie coloris, et triangulum figura speciem, simili modo significat. Quod si genus assignantes, mentionem fecimus speciei, genus id esse dicentes, quod de pluribus differentibus specie, hoc ipso quid est predicatur: et nunc id esse dicimus speciem, quod sub assignato genere collocatur, sciendum est, cum et genus alicuius sit genus, et species alicuius sit: species, alterum alterius, utrunq; utriusque definitionibus adhibere necesse esse. Assignant igitur

Tex. ij.

Tex. iij.

spe-

PORPHYRII.

speciem & hoc modo: Species est id quod subicitur generi, & de quo genus hoc ipso quid est predicatur. In super hoc etiam pacto, species est id, quod de pluribus differentibus numero, hoc ipso quid est predicatur. Verum hac quidem assignatio ipsius, erit infima speciei, & quae tantum modo species est: ceterae vero & hisce competent, quae non infimae sunt. Atque id quod dicimus, hoc pacto fuerit manifestum: In unoquoque predicamento sunt quaedam summa genera & quaedam infimae species: & inter haec, media quaedam sunt, quae genera eadem specie sicut dicuntur. Est autem id quidem summum genus, supra quod nullum omnino genus transcendit: infima vero species ea, sub qua nulla prorsus alia species collocatur. At inter haec, summum inquam genus speciemque infimam, sunt alia quae genera sunt eadem specie sicut non eiusdem tamen, sed diversorum respectu. Explicetur autem id quod diximus uno in predicamento dilucidumque fiat, hoc pacto. Substantia est quoddam & ipsa genus, ut patet: atque sub ipsa quidem est corpus, sub corpore vero est animatum corpus, sub quo animal cadit. Sub quo ~~animatum~~ rursus animal particeps rationis est, sub quo homo cadit: sub hunc Socrates, Plato, singulique homines collocantur. Horum igitur substantia quidem genus summum, maximeque patens est, solumque genus: Homo vero species ima, & species solum. At corpus species quidem est substantiae, genus autem corporis animati: Animatum vero corpus, species quidem est corporis, genus autem animalis: rursus Animal, species quidem est animati, genus autem animalis participis rationis. Homo vero species quidem est animalis participis rationis, genus autem hominum singulorum non est, sed species solum. Atque

omnino

Tex. iiii.

omnino id omne quod est ante individua & de ipsis sine ullo me-
 dio predicatur, species erit dum taxat, nullo modo generis ratio-
 nem subibit. Vt igitur substantia, quia supremum est, propterea
 quod nihil est ante ipsam, genus est summum, uti diximus: sic
 & homo, quia species est, sub qua nulla species prorsus, nec quic-
 quam eorum quæ diuidi in species possunt, sed individuorum (in-
 diuiduum enim Socrates, & Plato, atque hoc album est) species
 erit profecto solum, ac ultima species, specialissimaq; species, ut
 diximus. Media verò, species eorum quidem erunt, quæ sunt
 ante ipsa: genera autem eorum, quæ sub ipsa sunt collocata.
 Quare hæc quidem duos habent respectus, unum ad ea quæ Tex. v.
 antecedunt, quo species: alterum ad sequentia, quo genera illorū
 esse dicuntur. Extrema verò unum habet duntaxat: summum
 enim genus ad ea quidem, quæ sunt sub se collocata respectum ha-
 bet: est enim genus, ut patet: ad superiora verò nullum profecto
 habet: cum supremum sit genus, & ut principium primum, at-
 que (ut diximus) id, supra quod nullum inueniri genus omnino
 potest. Ima quoq; species unum habet respectum. Habet enim ad
 supera, quorum species dicitur: ad infera verò non diuersum ha-
 bet, sed individuorum species dicitur. Atque in diuiduo-
 rum quidem species dicitur: ut continens ipsa: superio-
 rum autem rursus species appellatur, ut continetur ab illis.
 Definiunt igitur genus summum sic, quod genus cum sit, Tex. vi.
 non est species, & rursus, supra quod nullum aliud omnino
 genus transcendit, Speciem verò imam hoc pacto, quæ species cū
 sit, non est genus, & rursus, quæ species cū sit, alias in species di-
 uidi nequit. Et in super, quæ de pluribus differentibus numero. ip-
 so quid

so quid est predicatur. Media verò, quæ his interiacent, alia aliorum alternis genera speciesq̄ vocant, atq̄ unum quodq̄ ipsorū speciem esse genusq̄ statuunt, non respectu tamen eiusdem, sed diuersorum, Ea enim quæ ante speciem imam usque ad summū genus ascendunt, et species et genera alternis dicuntur: ut Agamēnon Atrides. et Pelopides. et Tantalides, ac tandem Iouis filius. Verūm in familijs quidem ad unum velut Iouem, plerūque principium ipsum reducitur: in generibus autem ^{et speciebus} non ita res sese habet. Non enim ipsum ens, unum omnium genus commune est, nec uniuersa generis eiusdem, supremo, scilicet, in genere, ut Aristoteles inquit, euadunt. sed ut in predicamētis prima genera decem, quasi principia decem prima ponantur: Etsi enim omnia quis entia vocauerit, æquiuoce (inquit) et non uniuoce vocabit. Nam si ipsum ens commune omnium genus esset, uniuoce uniuersa profectò entia diceretur. Cū autem sint decem prima, communicatio nominis tantūm, haud verò et ratione, ad

Tex. vij. id nomen accommodata est. Genera igitur sunt summa quidem decem: species autem ima numero quidem sunt aliquo, at nō infinito. Individua verò quæ sub imis collocantur, sūt infinita. Qua propter descendere à summis usque ad ima Plato iubebat, ibique stare: descendere verò per media, differentijs specificis diuidentes, infinita autem ommittere: neque enim cadere sub scientiam posse. Cū igitur ad imas descendimus species, transire per multitudinem diuidendo necesse est: at cum ad summa ascendimus genera, in unum multitudinem ipsam colligamus oportet. Species enim in unam naturam multa congregat, et magis id etiam genus. Particularia verò ac singularia unum e contra in

multa

multa semper diuidere videntur. Speciei quippe communi-
 catione, homines complures homo vnus sunt: at vnus atque
 communis, ipsis particularibus plures. Singulare nanque di-
 uisuum semper est: ipsum vero commune, collectiuum, v-
 nius suapte natura efficax. Assignato vero genere, specie-
 que, quidnam vtrunque ipsorum sit, cum genus sit vnum,
 species vero plures (diuisio nanque generis in species plures sem-
 per est) genus quidem semper de specie predicatur, omniaque
 omnino supera de inferis semper dicuntur: species vero neque
 de propinquo sibi genere, neque de vno supero predicatur: non
 enim conuertitur. Nam aut paria de paribus, ut hinnibile de
 equo: aut maiora de minoribus, ut animal de homine, predicē-
 tur oportet: minora vero de maioribus non oportet: non enim a
 animal hominem esse dixeris, qualiter hominem animal esse di-
 cas. Atque de quibus species predicatur, de his et speciei genus
 et genus etiam generis, vsque ad summū genus necessario præ-
 dicatur. Nam si verum est dicere, Platonem hominem, et ho-
 minem animal, et animal substantiam esse: verum, et Pla-
 tonem animal dicere, et substantiam. Cum enim supera sem-
 per de inferis prædicentur, species quidem de indiuiduo, genus
 autem de specie ac indiuiduo, summum vero genus et de gene-
 re: vel de generibus, si plura media subalternaque sint, et de spe-
 cie atque indiuiduo prædicabitur. Summum enim de generibus,
 et speciebus, ac indiuiduis omnibus prædicatur: illud autē quod
 est ante imam speciem genus, de vniuersis imis ac indiuiduis
 dicitur: ea vero quæ est solum species, de omnibus indiuiduis præ-
 dicatur: indiuiduum autem de vno solo particulari. Indui-

PORPHYRII:

dicuntur autem dicitur Socrates, & hoc album: atque hic accedens, Sophronisci filius, si solus Socrates illi filius est. Individua igitur ex eo talia dicuntur, quia ex proprietatibus quidque constat, quarum idem aggregatum nunquam in alio fiet. Socratis namque proprietates nullo in alio particulari eadem fient. Hominis autem (communis dico) proprietates eadem in pluribus, imò verò in omnibus particularibus hominibus quatenus homines sunt, fiunt atque inveniuntur. Individuum igitur à specie, & species à genere cōtinetur. Genus enim est quoddam totum, individuum autem pars. At species & totum, ac etiam pars est: sed ut pars quidem ad aliud: ut totum autem non ad aliud dicitur, sed in alijs. Totum enim in ipsis partibus est. De genere igitur atque specie, & quidnam sit summum genus, & quid una species, & quae sint eadem genera speciesque, quae praeterea sint individua, & quot modis genus speciesque dicantur, satis iam explicavimus.

DE DIFFERENTIA. CAPVT. III.

Differentia verò, & communiter, & proprie, & propriissime dicatur. Differre namque quippiam cōmuniter dicitur, cum diuersitate aliqua quouis modo aut à seipso, aut ab alio differt. A Platone namque Socrates diuersitate aliqua, atque à seipso puero vir factus, & agente non agens differt. Et semper haec differentia in ijs est sanè diuersitatibus, quae consistunt in hisce, quae cum interrogamus quo modo res se habet, assignari reddique solent. Proprie verò aliqua differre dicuntur, cum inseparabili differunt accidenti. Et inseparabile quidem accidens est, ut caeruleus

rubeus oculorum color, ut simitas, ut cicatrix callo ex vulnere inducto. At propriissimè quippiam à quopiam differre dicitur, cum specifica differentia differt: qualiter ab equis homines specifica rationalis differentia differunt. Omnis igitur in uniuersum differentia, diuersum alicui adiuncta facit: sed communiter quidem & propriè differentia, diuersum per accidens faciunt: propriissimè verò diuersum per se, quod quidem & aliud dicitur. Differentia igitur quæ diuersum per accidens faciunt, tantum differentia: quæ verò aliud ac diuersum per se, differentie specificæ nuncupantur. Animalis nanque differentia rationalis adiuncta, aliud sanè ac animalis speciem facit. motus autem additus, diuersum à quiescente tantummodò facit: hæc igitur aliud, illa diuersum tantum facit. Differentiis igitur hisce quæ faciunt aliud, diuisiones generum in species fiunt, & definitiones etiam assignantur, quæ quidem ex genere talibusve differentiis constant: cæteris verò diuersitates per accidens tantum emergunt, eius quo de qualiter sese habet interrogatur. Rursus igitur à principio differentia diuidentes, differentiarum alias separabiles, alias inseparabiles dicimus esse. Moueri nanque quiescere, & valere ac egrotare, & quæ sunt similis generis, separabilia sunt: aquilinum autem esse vel simum, & rationale & irrationabile, inseparabilia sunt. Inseparabilium rursus alias per se, alias per accidens esse. Rationale nanque & mortale, & susceptiuum esse scientia, & per se homini competunt, at aquilinum esse, vel simum, per accidens, & non per se competit. Quæ igitur per se competunt in substantiatione sumuntur, & aliud faciunt: quæ vero per accidens

Tex. ij.

Tex. iij.

Tex. iij.

PORPHYRII:

competunt, nec in substātiæ ratione sumuntur, nec aliud faciunt
sed per accidens diuersum. Et hæc quidem, quæ per se competunt
nec intendi nec remitti volunt: quæ uero per accidens, et si in
separabiles sunt, intensiōem remissionem uel suscipiunt. Neque
enim genus magis minus uel de eo cuius est genus dicitur: neque
generis differentiæ, quibus in species genera diuiduntur. Hæc nan-
que sunt, quæ cuiusque rationem conficiunt. At uniuscuiusque
nū autem ratio una est, eademque, nec intensiōem nec remissionem ullā
esse aut suscipiens. Simum ~~coloratum~~ aut coloratum, intenditur atque re-

Tex. v. mittitur. Cum igitur species differentiarum tres ita appareāt
et earum aliæ sint inseparabiles aliæ separabiles: et insepara-
bilibus quidem aliæ per se, aliæ per accidens: differentiarum per
se rursus, aliæ sunt per quas in species diuidimus genera: aliæ per
quas ea quæ sunt diuisa constituuntur. Veluti differentiæ per se
animalis hæc sunt omnes, animatum, sensitium, rationale ac ir-
rationale, et mortale ac immortale: atque animati quidem et
sensitui differentiæ, constitutiue sunt substantiæ animalis. Est
enim animal, substantia animata sensitua. Mortale uero ac
immortale, rationale ac irrationale, animalis sunt differentiæ
diuisiue. Per has enim in species genera diuiduntur. Verum hæc
quæ sunt generum diuisiue, constitutiue sunt specierum: nam a-
nimal per rationale ac irrationale, et per mortale rursus ac im-
mortale diuiditur: sed mortalis quidem rationalis uel differentiæ
constitutiue sunt hominis: rationalis uero ac immortalis, De-
orum: irrationalis autem atque mortalis, animalium expertium
rationis. Sic et substantiæ supremæ, animatum atque inani-
matum, sensitium atque insensituum differentiæ cum sint, a-

animatum & sensituum unà cum substantia sumpta animal
 confecere: animatum atq; insensituum, plantam. Cùm igitur
 eadem differentia partim constitutiva sint, partim diuisiva,
 uniuersa specifica nuncupantur. Atq; his opus est maximè ad
 generum diuisiones, & ad definitiones conficiendas. Sed non il-
 lis alijs, quas separabiles esse aut inseparabiles diximus. Has Tex. vj.
 itaq; definiunt, differentiam inquirunt eam esse, quas species ge-
 nus excedit. Homo nanq; supra animal, rationale mortaleq; ha-
 bet. Animal enim neq; nihil istorum est (unde enim differenti-
 as species haberent?) neque omnes oppositas habet: idem enim op-
 posita nimirum haberet, Sed ut censent, potentia quidem om-
 nes eas differentias habet quae sub se sunt, actu autem nullã. At-
 que hoc pacto neq; ex non entibus fit, neque circa idem opposita
 simulerunt. Definiunt autem ipsas & hoc pacto. Differentia est Tex. vii.
 id quod de pluribus & differentibus specie, hoc ipso quale quid est præ-
 dicatur. Rationale enim & mortale de hoïe, hoc ipso quale quid
 est homo? sed nõ hoc ipso quid est prædicatur. Nã si interrogabi-
 mur quid est homo? accomodatè dicemus, aïal. At si quale aïal
 est interrogabimur? rationale mortaleq; accomodatissimè respõ-
 debimus. Nã cùm res è materia formaq; constent, aut ex talibus
 quae instar illarum sint, ut statua ex ære quidem, ut ex mate-
 ria constat: ex figura autem: ut ex forma: sic & homo commu-
 nis, qui quidem est species, ex genere differentiaque constat,
 similitudinem rationis subeuntibus cum materia atq; forma. to-
 tum autem hoc animal rationale mortale, est homo, ut istis
 est statua. Describunt tales differentias & hoc modo. Differentia Tex. viij.
 est id quod suapte natura ea, quae sunt sub eodem genere, sepa-
 rat.

Tex. ix.

rat. Rationale enim atque irrationale, equum & hominem quae sub eodē, ut patet, genere, quod quidē est animal, collocantur, separat. Insuper & hoc modo assignant: Differentia est id, quo singula differunt. Homo enim & equus genere quidem non differunt, & nos enim animalia sumus, & ea quae sunt expertia rationis: sed additum rationale, nos ab illis seunxit. Dij quoq; & nos rationis participes sumus, sed mortale adiunctum, nos ab illis distinxit. Exactius autem ea, quae ad differentiā pertinent pertractantes, differentiā inquirunt non quoduis eorū esse, quae separant ea, quae sub eodē genere collocantur: sed id quod ad substantiam rationemque cōfert, & quod pars eius est rei cuius differentia dicitur esse. Nō enim aptum ad nauigandū esse, hominis est differentia, & si eius propriū est. Dicere nāque possumus animalia esse apta, alia non esse, apta ad nauigandū, hominem à ceteris seungentes. At aptum esse ad nauigandum, ad substantiā sans non confert neque pars est ipsius, sed aptitudo solū. Propterea quod non est tale, quales sunt haec differentiae, quas specificas appellamus. Erunt igitur eae specificae differentiae, quae diuersam faciunt speciē, & quae in ratione sumuntur. Atq; de differentia quidē haec satis sint dicta:

DE PROPRIO. CAP. IIII.

Proprium autem quatuor diuiditur modis. Nā propriū est id, quod soli cuiuspiā accidit speciei, & si nō omni: ut homini accidit mederi, aut metiri. Et id itē quod uniuersae accidit speciei, et si nō soli: ut hominē bipedē esse. Et etiā id quod soli accidit, & omni, & quādoque ut omni homini in senectute canescere. Quartū autē est id, in

quo

quod omnia conueniunt, ut soli, & omni, semperq; accidat, quale est risibile re: spectu hominis. Nam homo, etsi nō semper ridet, risibilis, tamē dicitur: nō ex eo, quia semper rideat, sed quia aptus est ad ridendū. Hoc autem ipsi semper est insitū: quē admodum & equo ipsum bimbibile. Hac verē propria inquirunt esse, quia in his ipsis fit & conuersio. Sic est enim homo, est risibile: & sic est risibile, est etiam homo. DE ACCIDENTE. CAP. V.

Accidens autē est, quod adest atq; abest sine subiecti corruptione. Diuiditur autē in duo. Aliud enim est separabile, aliud inseparabile: atq; dormire quidem accidēs separabile est: nigrū autem esse, coruo Aethiopiue inseparabiliter accidit. Mente tamē cogitationē ue coruus albus, & Aethiops nō niger, sine subiecti corruptione cōcipi potest. Descriunt etiā & hoc pacto. Accidens est, quod in se ac nō in esse eidē potest. Et quod neq; genus, neq; species, neq; differentia, neq; propriū est: semper autem est in subiecto.

Quæ communia, quæ sua unicuiq; vocum quinque sunt.

CAP. VI.

Definitis autē uniuersis quæ erant proposita, genere inquam, specie, differentia, proprio: & accidente: dicendū est quæ nā communia & quæ propria unicuiq; sint. Cōtē hoc itaq; oībus inest, de pluribus predicari, sed genus quidē de omni specie sua, & de indiuiduis: quæ sūt sub unaquāque specie, predicatur. Et differentia simili modo. Species autem de indiuiduis, quæ collocantur sub ipsa. Propriū uero de specie & indiuiduis speciei: & accidens de specibus & indiuiduis predicatur. Animal enim de equis, bobus atq; hominibus,

bus, quæ quidem sunt species, prædicatur: Et item de hoc equo, de hoc boue, atq; de hoc homine, quæ indiuidua constat esse. Irrationale autem de boue, de equo, et de singulis similiter prædicatur. Homo verò qui quidem est species, de singulis solùm hominibus dicitur. Et proprium de specie, cuius est proprium, et de indiuiduis, quæ collocantur sub ipsa: risibile enim de homine, et de singulis hominibus prædicatur. Nigrum autem de coruorum specie et de singulis dicitur coruis, atq; de Aethiopibus simili modo, quod quidem inseparabile accidens est, ut patet. Moueri quoque, quod accidens est separabile, de equo atque homine, et de horum indiuiduis dici solet, verum primò quidem de indiuiduis, ratione verò secunda de speciebus etiam, quæ indiuidua cōtinēt

Tex.ii. prædicatur. Commune est generi ac differentiæ, species continere. Continet enim et differentia species, etsi non omnes eas, quas genus continet. Rationale nanque, et si non expertia rationis, ut animal: Deum tamen ac hominem, quæ sunt species, continet. Præterea ut quæ de genere ut genus est prædicantur, et de speciebus quæ sub ipso sunt prædicantur: sic quæ etiam de differentia, ut differentia est dicuntur, eadem de specie, quæ ex ipsa constat, similiter prædicantur. De animalinamque, quod quidem genus est, et substantia, et animatū, et sensituum, ut de genere cum dicatur, eadem et de vniuersis, quæ sub animali usq; ad indiuidua sunt, prædicantur. De rationali quoque, quod quidem est differentia, hoc ratione inquam uti, identidē cum prædicetur, idem non solùm de rationali, sed etiam de speciebus rationalis, atq; indiuiduis prædicabitur. Commune in super illud etiam esse patet, ut si genus tollatur vel differentia,

Uniuersa continuo, quæ posita sub ipsis sunt tollantur. Etenim
 ut si non sit animal, homo non est, neque etiam equus: sic si non
 sit rationale, nullum animal prorsus erit, quod particeps sit ra-
 tionis. Proprium verò generis est, de pluribus quàm differentiis
 species, proprium, atq; accidens, prædicari. Nam animal quidē
 de homine dicitur, equo, aue, atq; serpente: quadrupes autem, de
 hisce tantummodò dicitur, quæ quatuor pedes habent: homo ve-
 rò de indiuiduis solū humanis: & hinnibile de solo equo, ac sin-
 gulis equis: & accidens de paucioribus simili modo. Atq; sumē
 de san: eæ differentiæ, quibus diuiditur genus, non eæ ex quibus
 generis substantia constat. Præterea genus quidem potentia dif-
 ferentiā continet animal enim partim particeps, partim expertus
 est rationis. At differentiæ non continent genera. Præterea ge-
 nus prius est hisce differentiis: quibus diuidi solet: id circo secum
 ipsas tollit, sed ab ipsis non tollitur. Nam si animal tollatur, ra-
 tionale simul irrationalēue continuo tollitur. Differentiæ verò
 genus non tollunt: nam si uniuersa quoq; tollantur, substantia a-
 nimata, sensitua, mentē cognitione q̄ concipitur, quæ quidem a-
 nimale est, ut patet. Præterea genus quidem hoc ipso, quid est:
 differentiæ verò hoc ipso, qualc quid est, ut dictum est, prædi-
 catur. Præterea genus quidem unum in unaquāq; specie est, ut
 est in homine animal, differentiæ verò plures, ut rationale, mor-
 tale, mentis atq; scientie susceptiuum, quibus ab expertibus ratio-
 nis animalibus differt. Genus præterea simile materiæ est, diffe-
 rentia formæ. Sunt & alia communia propriaq; generis & dif-
 ferentiæ: hæc tamen quæ sunt enumerata, sufficiant. Genus &
 species hoc habent: commune, de pluribus inquam, uti diximus,

PORPHYRII:

predicari. Species autem, ut species solum, non ut genus, quoque
 sumatur: si quidem sit idem species atque genus, commune est
 etiam ipsis, et ijs esse priora de quibus dicuntur, et insuper utrum
 quod totum quid esse. Differunt autem, quod genus quidem species conti-
 net, species autem continentur, et non continent genera. Genus
 enim ad plura quam species pertinet. Præterea genera præstrata o-
 portet, ut quæ quidem et differentijs specificis informata, spe-
 cies nimirum efficiant. Quia propter et priora genera sunt na-
 tura, et secum species tollunt, et ab illis non tolluntur. Nam si spe-
 cies quidem sit, erit et genus omnino: si vero sit genus, non pro-
 prius et species est. Et genera quidem de quaque specie sua univo-
 ce prædicantur: species autem de generibus non dicuntur. Præterea
 genera quidem ambuus specierum, quæ sunt sub ipsis, speciem quamque
 species autem genera differentijs suis exuperant. Præterea neque
 species summum genus, neque genus infima species unquam fieri po-
 test. Generi commune cum proprio est, species sequi. Nam si homo
 est, animal est: et si homo est, risibile est. Commune etiam est præ-
 dicatio æqua: æque namque genus de speciebus, et proprium de indi-
 viduis, quorum est proprium, prædicatur. Etenim æque bos
 et homo est animal, et Socrates atque Plato risibile. Commu-
 ne insuper est et univoca prædicatio. Et genus enim de specie-
 bus suis, et proprium de hisce, quorum est proprium, univocè
 prædicatur. Differunt autem. Genus enim est prius, pro-
 prium vero posterius. Esse enim animal, deinde diuidi diffe-
 rentijs: proprijsque oportet. Et genus quidem de pluribus spe-
 ciebus, quarum est genus. Proprium autem de una specie tan-
 tum cuius est proprium, prædicatur. Præterea proprium quidem
 fit

Tex. iijj.

fit mutua prædicatio, generis autem non fit. Neque enim si animal est, homo est, neque si animal est, risibile est: sin vero homo est, risibile est, & e contra. Præterea proprium quidem omni speciei inest, cuius est proprium, & soli ac semper. Genus autem omni quidem speciei, cuius est genus, & semper inest, non tamen soli. Præterea si propria tollantur, genera non tolluntur: sin vero genera tollantur, species continuo simul tolluntur: quibus peremptis, & propria simul pereunt.

¶ Generi autem & accidenti commune est, de pluribus, uti dictum est, prædicari, siue accidens sit separabile, siue inseparabile. Moueri nanque de pluribus, & nigrum de coruis, Aethiopiis siue, & quibusdam etiam expertibus anima prædicatur. Pluribus autem genus atque accidens differre videntur. Genus enim species, ut patet, præcedit: accidens autem posterius ipsis est, etiam si accidens inseparabile sumatur. Prius enim natura id cui accidit, accidente est. Et hisce, quidem quibus genus communicatur, æquè generis communicatio competit: hisce vero, quibus accidens communicatur, non æquè communicatio competit. Intentionem enim remissionem uel communicatio accidentium suscipit: generum uero non suscipit. Et accidentia quidem in indiuiduis primò sunt: genera uerè ac species in indiuiduis substantijs natura priora sunt. Et genera quidem de hisce, quæ sunt sub ipsis, hoc ipso quid est prædicantur: accidentia autem hoc ipso quale quid est, aut quomodo sese habet res, prædicantur. Qualis enim est Aethiops, si interrogatus fueris, niger dixeris: & quomodo sese habet Socrates? ambulat responderes, aut sedet.

Tex. v.

PORPHYRII:

Genus igitur quonam pacto à ceteris differret, iã diximus. Fit autem, ut unũquodq̃ etiam ceterorum à ceteris quatuor differat. Quare cum hæc quinque quidem sint, unumquodq̃ verò à ceteris quatuor differat, fit ut viginti omnes ipsorum differentie sint. Quater enim quinque numerum dictum conficiunt. At non ita est, sed cum si ordine numeres: quod secundo quidẽ loco numeras, una deficiat differentia, propterea quod est, ea iã sumpta: quòd tertio verò, duabus: et quòd quarto, tribus. et quòd quinto, quatuor: decem istorum uniuersæ profectò differentie sunt, quatuor, tres, duæ, una. Genus enim quo nam pacto à differentia, specie, proprio, accidente q̃ differt, iam dictum est. Sunt igitur hæc quatuor differentie. Differentia verò quo pacto quidem differt à genere, dictum est, cum dicebatur quonam modo genus ab ipsa differret. Restat autẽ, ut quonam modo differt à specie, proprio, accidente q̃, dicatur. Atq̃ tres hinc differentie emergunt, ut patet. Species rursus quo quidem modo à differentia differt, dictum est, cum quonam pacto differret à specie differentia dicebatur: quo verò modo à genere differt, dictum est etiam, cum quonam pacto genus differt ab ipsa specie, dicebatur. Restat igitur, ut quonam modo differt à proprio atque accidente, dicatur. Atque duæ iam et hæc differentie hinc oriuntur. Proprium igitur restabit, ut quonam pacto differt ab accidente, dicatur: nam quo pacto à specie, differentia, genere q̃ differt, dictum est antea, cum illa differre ab hoc dicebatur. Cum igitur generis ad cetera quatuor differentie sumantur, ut diximus, differentie tres speciei, duæ proprii, unaque est accidentis, decem omnes istorum profectò differentie erunt. Qua-

rum quatuor, quæ sunt generis ad cætera, diximus: nunc deinceps cæteras afferamus oportet.

Commune id itaq; differentia est cum specie, æquè esse com- Tex. vi.
 municata. Singuli enim homines æquè sunt homines, atq; rationis participes. Est etiam hoc commune, semper ijs adesse quibus communicatur. Semper enim Socrates rationalis est, semperq; homo. Proprium differentia quidem est, semper hoc ipso quale quid est predicari: speciei autem, hoc ipso quid est predicari: nam si homo ut quale quid sumitur, non tamen est simpliciter quale sed ea ratione, qua differentia generi coniuncta ipsum constituerunt. Præterea differentia quidem in pluribus sæpe speciebus videtur esse: ut quadrupes pluribus animalibus specie diversis inest. Species autem individuis solis inest, quæ sub ipsa sunt collocata. Præterea differentia prior est specie, quæ ex ipsa constat: tollit enim rationale hominem, si ipsum tollatur, at homo si tollatur, rationale non tollit: est enim hoc angelus. Præterea differentia quidem cum alia componitur differentia: rationale namq; atq; mortale, ad constituendum hominem componuntur. Species autem cum specie non componitur, ut alia quedam species oriatur: quidam enim equus cum quodam asino ad muli generationem concurrat: equus autem simpliciter cum asino compositus, non effecerit mulum. Differentia et proprium commune Tex. vii.
 quidem habent, æquè ut communicent his quibus communicantur: æquè enim rationalia sunt rationalia, et æquè risibilia risibilia. Et semper ac omni speciei adesse: nam si diminutus etiã fuit bipes, ratione tamen aptitudinis semper dicitur bipes: quoniam et risibile per aptitudinem semper dicitur tale, non quia
 semper

PORPHYRII.

Tx. viij. *semper ridet. Propria autem hæc. Nam differentia quidem per sepe de speciebus pluribus dicitur: rationale enim de angelo dicitur, & de homine. Proprium autem de una tantummodo specie, cuius est proprium, prædicatur. Et differentia quidem sequitur ea, quorum est differentia, non tamen conuertitur. In proprijs vero fit mutua prædicatio, propterea quod conuertuntur. Differentia cum accidente commune est, de pluribus prædicari: & item semper ac omni adesse, si modo inseparabile sit accidens. Nam bipes cum omni semper homini competit, coruis idem, & nigrum esse, omnibus similiter competit. Differre autem hisce videntur. Differentia nanque continet species, & non continetur: etenim rationale continet hominem & angelum. At accidentia tum continent, ex eo, scilicet, quia in pluribus sunt: tum continentur, propterea quod subiecta non unius accidentis sunt, sed susceptiua plurium. Et differentia quidem ex pers est intensiõnis atque remissionis: accidentia autem gradus suscipiunt, ac magis talia minusve dicuntur. Præterea contraria quidem differentia misceri non possunt: accidentia vero contraria nonnunquam miscentur. Et hæc quidem communia propriaque differentiæ cum cæteris sunt: species autem quo pacto à genere differentiaque differt quidem, dictum est tum, cum quo pacto genus & differentia à cæteris differrent dicere tur. Reliquum, ut à proprio accidenteque differat, considerare mus. Speciei itaque cum proprio est commune, mutua prædicatio. Nam si homo est, risibile est: & si risibile est, homo est: atq; risibile, ut aptum est ad ridendum, sumere, ut sepe numero diximus, oportet. Aequè præterea species assunt hisce, quibus cõ*
municantur

municantur: & propria hisce, quorum propria esse dicuntur. Tex. ix.
 ferre autem hisce videntur. Species enim & aliorum genus esse potest. Proprium vero aliorum proprium esse non potest. Et species quidem proprium antecedit: proprium autem aduenit species. Sic enim homo oportet, ut & risibile sit. Præterea species quidem semper actu subiecto adest, proprium autem interdum & potentia inest. Socrates enim actu quidem semper est homo: non autem semper ridet, quanquam semper ad ridendum est aptus. Præterea quorum definitiones sunt diuersæ, ea etiam sunt diuersa. Denique species quidem definitio est, sub genere esse, & de pluribus differentibus numero, hoc ipso quid est predicari, & quæ sunt similia: proprii vero, soli & semper atque omni inesse.

Species vero & accidenti commune est, de pluribus predicari. Tex. x.
 Per pauca autem sunt reliqua, quibus conueniunt: propterea quod plurimum inter sese accidunt, & idem accidit, distant. Propria autem utriusque sunt hæc. Species quidem de hisce quorum est species, hoc ipso quid est, predicari: Accidentis autem, hoc ipso quale est, aut quomodo sese habet. Et quæque substantia unius quidem species, plurium autem accidentium, tam inseparabilium quam separabilium particeps est. Deinde species quidem ante accidentia mente concipitur, etiam si inseparabilia sunt: (sit enim subiectum oportet, ut illi qui piam accidat:) accidentia autem posteriora sunt, & aduentitia natura. Præterea species quidem communicatio equa est: accidentium autem, & si inseparabilia sunt, equa non est. Aethiops enim magis aut minus niger Aethiope esse potest. At
 enim

PORPHYRII.

enim restat, ut de proprio & accidente dicamus: quo enim modo proprium à genere & specie & differentia differt, antea diximus. Commune itaq; proprio cum accidente inseparabile est, sine ipsis non esse ea, in quibus insunt. Vt enim sine risibili non est homo, sic & sine nigro Aethiops esse non potest. Et quemadmodum omni semperq; proprium adest, sic & ipsum inseparabile accidens adest. Differunt autem hisce. Proprium enim uni soli speciei inest, ut risibile homini: inseparabile autem accidens, ceu nigrum, non Aethiopi solum, sed coruo etiam, & pici, & hebeno, ceterisq; compluribus inest. Qua propter proprium quidem conuertitur cum eo, cuius est proprium, & est ipsi æquale: inseparabile autem accidens non conuertitur. Ac proprio quidem communicatio æqua est, accidentium autem suscipit gradus. Sicut & alia communia hisce quæ dicta sunt, atq; propria: verum et hæc ad ipsorum distinctionem communicationemq; demonstrandam sufficiunt. **ARISTOTELIS STAGIRITÆ PRÆDICAMENTA.**

DE ÆQVIVOCIS, VNIVOCIS, ET DENOMINATIVIS. CAP. I.

Equiuoca dicuntur ea, quorum nomen solum commune est: ratio verò substantiæ nomini accommodata, diuersa: ut animal dicitur & ipse homo, & id quod est pictum. Horum enim nomen commune tantummodò est, ratio verò substantiæ nomini accommodata diuersa. Si quispiam enim quænam sit utriusq; ratio animalis uoluerit assignare, rationem utrisq; profectò propriam assignabit. Uniuoca ea dicuntur, quorum & nomen commune est, & ratio substantiæ nomini accommodata eadem est: ut animal di-

citur.

citur & ipse hō, & equus: noīe namq̄ cōmuni & homo & equus animalia nuncupantur, & ratio quoq̄ substantia utrisq̄ eadē est. Si quispiam enim utrisq̄ rationē voluerit assignare, quæ nam sit utriusque ratio animalis, eandem rationē omnino red det. Denominatiua ea dicuntur, quæ ab aliquo nominis appellationem habent, solo differentia casu: ut à Grammatica Grāmaticus appellationem habet, & a fortitudine fortis.

DE COMPLEXIS ET INCOMPLEXIS. CAP. II.

Orum quæ dicuntur, alia cum complexione, alia sine complexione dicuntur. Illa talia sunt, homo currit, homo vincit. Hæc istius modi sunt: homo, bos, currit, vincit. Eorū quæ sunt, alia de subiecto quidem dicuntur, in nullo verò sunt prorsus subiecto: ut homo, de quodam homine dicitur, ut de subiecto, in nullo autem est subiecto. Alia in subiecto quidem sunt, de nullo verò subiecto dicuntur. Atque id in subiecto esse dico, quod in aliquo quidem est: et non uti pars ut sit autē seorsum ab eo in quo inest, fieri nequit. ut quedam grammatica est quidem in anima, ut in subiecto de nullo verò subiecto dicitur: & hoc album in subiecto quidem est corpore (omnis enim color in corpore est) de nullo verò subiecto dicitur. Alia de subiecto dicuntur, & in subiecto etiā sunt, veluti scientia in anima quidem est, ut in subiecto. de grāmatica autem dicitur, ut de subiecto. Alia neque in subiecto sunt neq̄ de subiecto ullo dicuntur: ut quidam equus: nihil enim talium aut in subiecto est, aut dicitur de subiecto. Atq̄ indiuidua simpliciter, & ea quæ una numero sunt, de nullo quidem subiecto dicuntur, in subiecto autem nonnulla ipsorum nihil prohibet

D esse:

esse: quaedam enim grammatica ex ijs est planè, quae in subiecto quidem sunt, de nullo. Verò subiecto dicuntur.

DE REGULIS. CAP. III.

Vm quippiam de quopiam praedicatur, ut de subiecto: ea quae de praedicato dicuntur, dicuntur etiã de subiecto: ut homo de quodam homine praedicatur, animal autẽ de homine praedicatur: igitur animal de quodã etiã homine praedicatur: quidã enim homo, *et* homo est, *et* etiã animal. Eorũ quae sunt diuersa genere, *et* non ita se habent ut alterum sub altero collocetur, diuersae sunt speciei differentiae: ut animalis atq; scientia. Animalis nanque differentiae sunt, gressibilis, *et* bipes et volatile, degensq; in aquis: scientia verò nulla ex his est differentia: non enim hoc scientia à scientia differt, quod sit bipes. Eorum verò generum, quorum alterum sub altero collocatur, easdem esse differentias nihil obstat: supera enim de suis inferis praedicatur, Quare quotquot differentiae praedicati sunt, totidem erunt *et* subiecti.

DE DECEM PRAEDICAMENTIS GENERATIM. CAPVT IIII.

Lorũ quae nulla cõplexione dicuntur, singula aut substantiam significant, aut quãtitatẽ, aut qualitãtẽ, aut ^{ad} aliquid, aut ubi, aut quando, aut situm esse, aut haberẽ, aut agere, aut pati. Est autẽ substantia quidem, ut in summa dicamus, velut homo, equus, quantitas autem, ut bicubitum, tricubitum: qualitas: ut albam, grammaticum: ad aliquid, ut duplum, dimidium,

maius: ubi verò, in foro, in Lyceio: quando autem, ut heri, superiore anno situm verò esse, ut iacet, sedet: habere autem, ut calceatum esse, armatum esse: agere verò, ut se care, urere: pati, ut secari, uri. Singula igitur eorumque dicta sunt, ipsa quidem secundum se nulla cum affirmatione negatione ve dicuntur. horum autem ad se invicem complexione, aut affirmatio aut negatio fit. Videtur enim omnis affirmatio vel vera, vel falsa esse: eorum autem quae secundum complexionem nullam dicuntur, nihil neque verum neque falsum est: ut homo, album, currit, vincit.

DE SUBSTANTIA.

CAP. V.

Substantia autem, quae quidem proprie, in primisq; et maxime sic dicitur, est quae neque de subiecto aliquo dicitur, nec in subiecto aliquo est: ut quidam homo et quidam equus. Secundae vero substantiae, species haec, in quibus quas in primis substantias appellabamus insunt, dicuntur: et haec quidem, et harum specierum genera, ut quidam homo, in specie quidem homine est: genus verò speciei animale est. Secundae igitur substantiae haec dicuntur, ut est homo atque animal. Manifestum autem ex ijs quae diximus est, quòd eorum quae de subiecto dicuntur, necesse est nomen et rationem de subiecto predicari, ut homo de subiecto quodam homine dicitur. Predicatur etiam et nomen: hominem enim de quodam homine predicabis, et ratio quoque hominis de quodam homine predicabitur: quidam enim homo et homo, et animal rationale mortale est: quare et nomen et ratio de subiecto predicabitur. Eorum verò quae in sub

PORPHYRII:

Tex. iij.

iecto sunt in plurimis quidem neque nomen, neque ratio prædicabitur de subiecto: in aliquibus autem nomen quidem nihil prohibet de subiecto prædicari interdum, ratione vero est impossibile. Ut album, cum in subiecto sit corpore, prædicatur de subiecto: dicitur enim corpus album: ratio vero albi, de corpore nunquam prædicabitur. Alia vero omnia, aut de subiectis dicuntur primis substantiis, aut in subiectis eis sunt. Hoc autem manifestum singula de prominenti fuerit: ut animal de homine prædicatur: ergo et de quodam homine prædicabitur: nam si de nullo quorundam hominum, neque omnino de homine. Rursus color in corpore est: ergo et in quodam corpore. Nam si non in aliquo corporum singulorum est, nec omnino in corpore: quare alia omnia aut de subiectis primis dicuntur substantiis, aut in subiectis eis sunt. Non existentibus igitur primis substantiis, aliquid aliorum esse est impossibile. Omnia enim alia aut prædicantur de eis, aut in subiectis eis sunt, quare non existentibus primis substantiis impossibile est aliorum aliquid esse. Secundarum vero substantiarum, magis substantia est species quam genus: propinquior enim est primæ substantia. Siquis enim primæ substantia quid sit edat, evidentius convenientiusque reddiderit, si speciem quam genus reddat: ut hominem quendam manifestius assignabis, hominem potius quam animal assignans: illud enim proprium magis cuiusdam hominis, hoc autem communius. Et cum quandam arborem assignauerit, manifestius assignabit, arborem assignando quam plantam. Præterea primæ substantiæ ideo quod alijs omnibus subiunguntur, et omnia alia de ipsis vel prædicantur, vel in ipsis sunt, ea gratia primæ substantiæ maxime

ximè dicuntur. Ut autem primæ substantiæ ad omnia se habent
 cætera, ita se species ad genus habet: subiicitur enim species gene-
 ri: genera enim de speciebus prædicantur: species autem cum ge-
 neribus non conuertuntur. Quare & ex his species genere substã-
 tia magis est. Ipsarum verò specierum quæcunq; genera nõ sũt
 altera magis altera substantia nulla est. Nihilo enim accõmo-
 datius assignabis de quodam homine hominem assignando, quã
 de quodam equo equum. Similiter autẽ & in primis substãtijs,
 nulla magis altera substãtia est: nihilo enim magis altera substãtia
 est, quãmbos quidam. Meritò igitur post primas substan-
 tias, solæ aliorum omnium species generaq; secundæ substãtiæ di-
 cuntur. Sola enim hæc, eorum quæ prædicantur primam substã-
 tiam indicant: quendam enim hominem si quis edisserat quid
 sit, speciem quam genus accommodatius demonstrabit: & ma-
 nifestius quid sit facies, hominem quã animal attribuendo. A-
 liorum verò omniũ quicquid attribuat quis, tribuet extraneæ,
 velut album, aut currit, aut aliud quodcunq; homini depromẽ-
 do. Quare meritò hæc solæ aliorum secundæ substantiæ dicuntur.
 Ad hæc primæ substantiæ eò quod alijs omnibus subiiciuntur,
 & omnia alia de illis vel prædicantur, vel in ipsis sunt, propri-
 ssimè dicuntur substantiæ. Sicut autem primæ substantiæ ad
 omnia se habent cætera, ita genera & species primarum substã-
 tiarum ad reliqua omnia se habent: de his enim reliqua omnia
 prædicantur: quendam enim hominem dices grammaticum es-
 se: ergo & hominem & animal grammaticum dices esse: simili-
 ter autem & in alijs. Commune autem omni substantiæ est, in
 subiecto non esse. Prima namq; substantia nec in subiecto est, nec
 de

quidam homo

Tex. iij.

Tex. v.

de subiecto aliquo dicitur. Secundarū verò substantiarū constat quidem etiā sic, in subiecto nullā esse. Hō enim de subiecto quidē homine quodā dicitur, in subiecto verò nullo est: nec enim in quodā hoīe hō est. Similiter aut et aīl de subiecto quidē dicitur quodā hoīe, non etiā est animal in quodā hoīe. Præterea eorū quæ in subiecto sunt, nomen quidē de subiecto predicari interdū nihil prohibet: rationē verò est ipossibile. Scđarū verò substantiarū de subiecto & ratio & nomē predicatur: rationē enim hoīs de quodam homine predicabis, & animalis similiter: quare non erit eorum substantia, quæ sunt in subiecto. Non est autem proprium substantiæ hoc quippe & differētia eorū est, quæ in subiecto nō sunt: bipes enim & gressibile de subiecto quidē homine quodā dicitur, in subiecto verò est nullo. Nec enim in homine bipes est, neq; gressibile. Ratio quoq; differētiæ de illo predicatur, de quo cūq; ipsa differētia dicitur. Velut si gressibile de homine predicatur, & ratio gressibilis de homine predicatur: est enim homo gressibilis. Neq; nos verò substantiarum partes conturbent, ~~quasi quæ in toto sunt, etiam in substantia sint: quæ ita in toto quasi in subiecto sint, nec forte eas non esse substantias fatēri cogamur.~~ Non enim sic in subiecto quippiam esse, quemadmodum partem esse dicitur. Inest autem substantijs differētijs, q̄ omnes uniuocē ut predicentur. Omnia enim quæ ab his predicata sumuntur, aut de indiuiduis, aut de speciebus predicantur. A primā nanque substantia, predicatio nulla est, de nullo enim subiecto dicitur. Secundarum verò substantiarum species quidem de indiuiduo predicatur, genus autem & de specie predicatur, & de indiuiduo. Similiter aut & differētiæ, & de speciebus et de indiuiduis

Tex. vij.

diuiduis predicantur. Iam vero & ratione prima substantia spe-
 cierum generumque suscipiunt, & species generis. quocumque. de pra-
 dicato dicuntur, eadem & de subiecto dicentur. Similiter autem ratio-
 ne differentiariu suscipiunt species & individua. Vniuoca autem
 sunt quorum & nomen commune est & ratio eadem: quare omnia que
 a substantijs differentijsque sunt, uniuoce predicantur. Omnis Tex. vij.
 autem substantia hoc aliquid significare videtur. In primis igitur
 substantijs indubitabile id verumque est, hoc aliquid ipsas signi-
 ficare. Individuum enim unumque numero est, quod significatur.
 In secundis vero substantijs, similiter quidem propter appellationis
 figuram hoc aliquid significare videtur, cum quis aut hominem
 aut animal dixerit: non tamen est verum, sed quale quid potius sig-
 nificat: non est enim unum ipsum subiectum, ut ipsa substantia pri-
 ma: sed de pluribus ipse homo & aut dicitur, verum non quale quid ab-
 solute significat, perinde ac album: nihil enim aliud album quam quale
 significat. At species & genus circa substantiam quale ipsum defini-
 unt: quale enim quaedam substantiam sane significat. Genere tamen am-
 plior definitio quam specie fieri solet, qui namque animal dicit, is plura
 complectitur quam is qui hominem dicit. Competit pretere a substantijs, Tex. viij
 & nihil ipsis contrarium esse: Primum namque substantia, ut alicui-
 homini, aut alicui animali quidnam contrarium fuerit? nihil. n. pro-
 fus his aduersatur. At neque ipsi homini vel animali contrarium
 quicquam esse videtur. Non tamen hoc substantie proprium est:
 & alijs. n. competit, ut quantitati: bicubito. n. aut tributo nihil contra-
 rium esse videtur: neque ipsis decem, neque talium cuiquam quic-
 quam aduersatur. Nisi quispiam multum paucum, aut magnum
 paruum dixerit esse contrarium: attamen nihil eorum que defini-
 ta

numere

Tributo

PORPHYRII.

ea sunt quantitates, cuiquam prorsus aduersari videtur.

Tex. ix. At verò substantia non suscipere gradus videtur, ut sit magis minusue talis. Atque non dico substantiam substantia non magis substantiam esse: hoc enim iam diximus ita esse, sed quam substantiam idipsum quod est, non dici magis ac minus esse, veluti si substantia eadem homo sit, nō est magis ac minus, aut seipso, aut alio, homo: non enim alius alio magis homo est, perinde atque album aliud alio magis ac minus est album, corpus enim album magis album nunc quam prius, et calidum magis nunc calidum ac minus dicitur, esse substantia verò non magis dicitur, nec minus, neque homo magis nunc homo quam prius dicitur esse, neque ceterorum quicquam omninò quae substantiae subeunt rationem, quare patet, substantiam gradus suscipere non posse,

Tex. x. ut magis sit unquam id quod est, atque minus. Maximè verò substantiae proprium hoc esse videtur, idem inquam unumquodque numero permanens, contrariorum esse susceptiuum: quale nihil in ijs quae substantiae nō subeunt rationē proferre possis, quod unum numero cum sit, recipere in se simul contraria possit: ut color unus idemque numero, albus idem ac niger: negotiūque idem numero, bonū malumque. Ut dicatur: ac in ceteris similiter, quae cumque substantia non sunt. Substantia autem una eademque numero contrariorum est susceptiua, veluti quidam homo unus ac idem interdum fit albus, interdum niger, et calidus atque frigidus, et vitiosus ac studiosus. Ad alia verò nulla idipsum accommodari videtur nisi fortasse quispiam instaret, orationem opinionemque dicens contrariorum esse susceptiuas. Eadem enim

ag, esse uidi.
vera est haec

oratio, quempiam inquam sedere, si ille surgat eadem haec oratio

falsa

falsa erit. Idem et in opinione fieri videtur. Nam si quispiam opinatur quempiam sedere, si surgat ille, falso nimirum opinabitur, qui de illo eandem habet opinionem. Enim vero si quispiam et his illud accommodatum duxerit esse, in modo tamen habebit utriusque differentiam: substantia enim ipse sui mutatione contrariorum sunt susceptrices: si fit enim ex calido quippiam frigidum, mutatur sane, alteratur enim ut patet: et similiter si nigrum ex albo fit, et studiosum est vitioso, et in ceteris simili modo, unum quodque mutationem suscipiens, contrariorum est susceptivum. In oratione vero atque opinione non ita fit, sed ipsa quidem immobiles penitus manent: si res autem moueatur, ibi tum euadunt circa ea contraria: orationemque eadem manet, quempiam inquam sedere: re autem mota, interdum vera, interdum falsa fit. Eadem circa opinionem etiam fiunt. Quare saltim hoc quidem modo substantia proprium erit, ipsam sui mutatione susceptricem contrariorum esse. Quod si quispiam et hoc accipiet, opinionem ut putet, orationemue susceptivam contrariorum esse, sciat id ipsum verum non esse. Orationemque opinionem, non quia suscipiunt aliquid, ideo susceptivam contrariorum esse dicuntur: sed quia circa quippiam aliud accidit aliquid. Ex eo namque vera vel falsa oratio ac opinio dicitur esse, quia res ipsa est, aut non est: non quia ipse contrariorum sunt susceptivae. Simpliciter enim a nulla re prorsus aut oratio aut opinio mouetur, quare non erunt susceptivae pro, fecerunt contrariorum si passio in ipsis nulla efficiatur. At substantia hoc susceptivam contrariorum dicitur esse, quod contraria suscipiat ipsa. Morbum enim et sanitatem, nigredinem atque albedinem suscipit: atque unumquodque talium ipsa suscipiens

LIBER PRÆDICAMENTORVM.

piens, susceptrix contrariorum dicitur esse. Quare substantia proprium erit, ipsam unum idemque numero permanentem, mutatione sui susceptricem esse contrariorum. Sed de substantia quidem haecenus.

DE QUANTITATE. CAP. VI.

Quantum autem partim est continuum, partim discretum: et partim ex habentibus positionem partibus, partim è non habentibus constat. Atque discretum quidem est, ut numerus atque oratio: continuum autem, ut linea, superficies, et corpus: et insuper præter hæc tempus et locus. Partium enim numeri nullus terminus communis est, quo ipse copulantur, ceu quinque et quinque, si sint denarii partes, nullo communi termino copulantur: sed sunt seiuncta. Similiter tria et ^{septem} ~~quatuor~~ communi termino nullo copulantur. Neque omnino fit, ut numeri partium terminus communis ullus sumatur, sed semper partes seiunctæ sunt. Quare discretum numerus est. Similiter et oratio discretum esse videtur. nam quantum ipsam esse ex eo patet, quia longæ brevique syllaba mensuratur. Eam verò orationem dico, quæ fit cum voce: etenim nullo partes ipsius communi termino copulantur. Neque enim terminus communis ullus est, ad quæ syllabæ coalescant: sed quæque per se sunt seiunctæ. Linea verò continuum est, summanque communis terminus, quo partes lineæ copulantur, punctum potest: itidem ut superficie et linea. Plani namque partes communi quodam termino copulantur. Similiter et in corpore sumere assignareque lineam superficiemque communem terminum potest, quo partes corporis copulantur:

Porro

Porrò autem *et* tempus *et* locus generis huius sunt: tēpus enim
 præsens cum exacto futuroq; copulatur. Rursus *et* locus conti-
 nuus est. corporis enim partes, quæ quidem aliquo communi ter-
 mino copulantur, locum occupant. Igitur *et* loci partes, quas
 quæque pars corporis occupat, eodem sanè termino copulantur,
 quo copulantur *et* partes corporis. Quare locus etiam continu-
 us erit, quippe cum partes ipsius uno communi termino copulen-
 tur. Præterea partim, uti diximus, ex habētibus positionē par-
 tibus, partim e non habentibus cōstat. Nam lineæ quidem par-
 tes positionem habent. quæque enim ipsarum alicubi situm ha-
 bet: atque quâ in parte plani quæq; sita est, quâq; cum parte copu-
 latur, sumere assignareq; potes. Similiter *et* plani partes positio-
 nem quandam nimirum habent. simili namque modo quæq; par-
 tium ubi iacet, quâq; cum parte copulata est, assignabitur. Par-
 tes etiam solidi loci positionem idētidem habent. At in nume-
 ro nemo demonstrare partes ipsius positionem quam habeant,
 aut ubi sint sitæ, aut quæ quibus cum copulentur, potest. Nec
 item in tempore. nulla enim pars temporis permanet: quod au-
 tem non permanet, id quo nam pacto positionem habebit? Sed
 ordinem habere potius dices, propterea quòd hæc pars sit prior
 temporis, hæc posterior. Et in numero simili modo: ex eo
 planè, quia prius unum quam duo, *et* duo quam tria, *et*
 tria quam quattuor numerantur. Atque hoc quidem pac-
 to ordinem quandam habent, positionem autem ipsarum non
 utique sumas. Oratio quoque similiter sese habere videtur.
 nulla enim ipsius pars permanet: sed iā quæ dicta est, prehendi
 amplius nō pot. quare partium ipsius positio sanè nō erit, cū nulla

Tex. ij.]

sus permaneat. Quae cum ita sint, patet, partim ex habentibus
 positionem partibus, partim è non habentibus positionem const-
 tare. Atqui haec sola quae dicta sunt, propriè quanta dicuntur:
 cetera verò uniuersa per accidens. Ad hoc enim aspicientes, et
 cetera quanta dicimus: velut album, ex eo multū dicitur, quia
 multa superficies est: & actio longa, motusue, quia tempus est
 longum: non enim per se unum quodq; horum dicitur quantum:
 Etenim si quispiam quantānam sit actio assignauerit, tempo-
 re sanè ipsam definiet, biennem dicēdo, aut triennem esse, aut a-
 lio simili modo. Et album etiam quantum sit si assignauerit, su-
 perficie nimirum definiet: quanta enim est superficies, tantum
 dicet & albū esse. Quare ea sola quae dicta sunt, propriè & per
 se quanta dicuntur: ceterorum verò nihil per se, sed per accidēs
 dicitur quantum. Praeterea quantitati nihil est contrarium. In
 definitis enim quantis nullam omninò contrarietatem esse, pa-
 tet: ceu bicubito, aut tricubito, aut superficiei, aut alicui tali: nihil
 est illorum omninò cōtrarium. Nisi quispiam paucō multū, aut
 paruo magnum dixerit contrarium esse. At horū nihil est quā-
 tum, sed potiùs est ad aliquid. Nihil enim per se magnum vel
 paruum dicitur, sed ad aliud sanè refertur: ceu mons quidē par-
 uus dicitur, milium autem magnū: propterea quòd hoc maius,
 ille minor hisce quae generis eiusdem sunt existat. Ad aliud igi-
 tur est ipsorum relatio: nam si paruum quicquam magnū me
 per se diceretur, nunquā mons quidem paruus, milium verò
 magnum utiq; dicatur. Rursus in pago quidem multos homi-
 nes, Athenis autem paucos dicimus esse, qui tamen longè sunt il-
 lis plures: & in domo quidē multos, in theatro verò paucos, qui
 quidem

quidem & ipsi multo sunt illis plures. Præterea bicubitum quidē atq; tricubitum, & talium unumquodq; quantum significat, magnum autem & paruum, quantum non significat, sed magis ad aliquid. Alterius enim contemplatione magnum paruum q̄ intelligitur. Quare patet, hæc ex his esse, quæ ad aliquid sūt. Præterea siue quanta hæc quispiam esse ponat, siue non ponat, nihil est ipsis contrarium: quod enim per se ipsum sumi nō potest, sed ad aliud semper refertur, ei quo nam pacto contrarium quæquam fuerit? Præterea si magnum ac paruum contraria sunt, fiet ut idem contraria simul suscipiat, & eadem sibi ipsis contraria ut sint. Fit enim interdum, ut magnum atq; paruum sit idem. Est enim ad hoc quidem paruum, ad aliud verò magnum: quare fit, ut idem eodem tempore magnum sit atque paruum. Quod si hæc contraria sint, idem profectò contraria simul suscipiet: at nihil videtur simul suscipere contraria posse: substantia namq; susceptrix quidē contrariorū esse videtur, non tamē valet simul atq; egrotat quisquam: neq; simul albū est quicquā atq; nigrum, neq; cæterorum quicquam quod quidem contraria suscipiat simul. Fit etiam, ut ipsa sibi ipsis contraria sint. Nā si magnum contrarium paruo est, cum idem corpus & magnū sit & paruum eodem tempore: maximè sequēs videtur, ut idē quoque ipsum sibi contrarium fateamur. Sed ut quicquam sit ipsum sibi contrarium, fieri nequit. Ergo nec magnum paruo contrarium esse potest, neque pauco multum. Quare etsi quispiam hæc non ad aliquid, sed quanta esset dicit, contrariū tamen nullum prorsus habebunt. Maximè autem quantitatis cōtrarietas versari circa locum videtur. Supernum enim infero contrariū ponūt,

pacto

ponūt,

ANTE PRÆDICAMENTA.

Tex. v.

ponunt locum qui est in medio inferū esse dicētes: propterea quòd
 mediū ad fines ipsius mundi distantia, maxima est. Caterorū
 quoq; definitionem contrariorum, ab his afferre ac assignare vi-
 dentur. Quæ nanque plurimum inter sese sub eodem genere dis-
 tant, ea cōtraria esse dicūt. Porrò autē, quātomagis ac minus esse
 non competit, ut bicubito. Nō est enim aliud alio bicubitum ma-
 gis, neque in numero, ut tria magis quàm quinq; tria vel quin-
 q; contraue dicantur. Neq; tempus aliud alio magis tempus di-
 citur: neque in eorum ullo omnino quæ dicta sunt, magis minus
 ue dicitur. Quanto itaq; non magis ac minus esse competit. Pro-
 prium autem quantitatis est maximè, equalitas et inequalitas,
 ut hac equalē vel inequalē unūquodq; eorū quæ rationē quanti-
 tatis subeūt dicatur, ut corpus equalē ac inequalē, et numerus et
 tempus equalē inequalēue similiter dicitur. Et de ceteris quæciā
 dicta sunt, simili modo. Reliqua verò, quæ non sunt quāta, nō
 omnino equalia ac inequalia videbūtur: veluti dispositio equalis
 inequalisue non omninò dicitur, sed similis potius, atq; disti-
 milis. Et album itidem equalē inequalēue, nō omninò, sed simi-
 le dici atq; dissimile solet. Quare quantitati maximè proprium
 erit, equalē ac inequalē ut dicatur.

Tex. vj

DE HIS QUÆ AD ALIQUID CAP. VII.

LA verò dicūtur ad aliquid quæ id quod sunt alio
 rū esse, aut ad aliquid aliquo alio modo dicūtur: ve-
 luti duplum, id quod est cuiuspiam dicitur, duplū
 enim alicuius scilicet: Et maius id quod est, alio di-
 citur maius: aliquo nanq; maius dicitur. Similiter Et cetera,
 quæ

qua istiusmodi sunt. Sunt & haec etiam ex hisce quae ad aliquid
 sunt, ut habitus, dispositio, sciētia, atq; positio. Oīa enim haec id
 quod sunt aliorū esse, aut ad aliud aliquo alio modo dicuntur: &
 non aliud quidquā. Habitus enim cuiuspiā habitus, & sciētia ali
 cuius sciētia, & positio alicuius positio dicitur esse, ceteraque
 simili modo. Ea igitur sunt ad aliquid quae id quod sunt aliorū
 esse, aut ad aliquid aliquo alio modo dicuntur ceu mens magnus
 ad aliud dicitur. ad aliquid enim mens genus dicitur. Simile
 quoque cuiuspiam simile dicitur: & cetera etiam talia ad aliquid
 eodē modo dicuntur. Sunt autē & recubatio, & statio, & sessio
 positiones quaedā: positiones verò ad aliquid sunt. Recubare au
 tem, aut stare, aut sedere, positiones non sunt: sed à dictis positio
 nibus denominatiuè dicuntur. Est autem & contrarietas in his
 ce quae ad aliquid sunt: virtus nanque vitio contrarium est,
 quorum utrunque ad aliquid est: & ignorantia sciētia. Non
 tamen uniuersis contrarietas inest. duplo nanque & dimidio,
 & similibus, contrarium est nihil. Videntur etiam ea quae sunt
 ad aliquid & gradus suscipere, ut magis minusue talia sint:.
 simile nanque & magis & minus dicitur simile & dissimile,
 & aequale & inaequale similiter: quorum utraque ad aliquid
 sunt. Quippe cum simile cuidam simile, & dissimile cuidam dis
 simile, et inaequale cuidam inaequale dicatur. Non uniuersa ta
 men hanc subeūt legem. Duplum enim non magis minusue di
 citur duplum, neque quicquā talium ullum. At qui uniuersa
 quae sunt ad aliquid, ad ea dicuntur, quae cōuertuntur. seruus enim
 heri dicitur seruus, & herus serui dicitur herus: & duplū dimi
 diū duplū, & dimidiū dupli dimidiū dicitur, et in caeteris simili
 modo

Magnus.

LIBRE PRÆDICAMENTORVM.

modo: quanquàm interdum dictio casu differt. Scientia enim scibilis scientia, & scibile scientia scibile, & sensus sensibilis sensus, & sensibile sensu scibile dicitur. Verùm interdum conuersio fieri non videbitur, si ad id ad quod dicitur, non accommodatè fuerit assignatū, sed qui assignat errauerit: veluti si ala auis fuerit assignata non conuertitur auis ala: non enim primò accommodatè est assignata ala auis: nam non hoc ala ipsius dicitur, quod est auis, sed quo est ales: complurium enim & aliorū ale sunt, quæ aues non esse constat. Quare si accommodatè fuerit assignata, fiet conuersio sanè. veluti ala alitis ala, & ales ala est ales. Atqui interdum & nomen facere necesse est, si positum nomen ad quod accommodata fuerit assignatio, non sit: ceu si clauus nauigij assignabitur, non accommodata sit assignatio non enim eò clauus ipsius dicitur, quo nauigium est, sunt enim nauigia, quorum clauis non sunt. Sed forsitan accommodatior assignatio fuerit, si clauus clauati clauus, aut aliquo alio simili modo dicatur, non enim positum nomen est. Atqui conuertitur si accommodata fuerit assignatio: clauatum enim clauo est clauatum. Idem fuerit & in cæteris modis: veluti caput accommodatius fuit assignatum, si capitati caput, quàm si animalis esse dixerimus: non enim eo caput habet, quo animal est: complura nanque animalium capite vacant. Hoc autem pacto facilimè quidpiam eorum nomina sumet, quibus nomina posita nō sunt, si à propositis primum uocibus, etiā his imponat nomina, quæ cum primis conuertuntur: ut in prædictis intueri licet, ubi ab ala ales, & à clauo clauatum assignabatur. Vniuersa igitur ea quæ sunt ad aliquid, si accommodatè quis reddat, ad ea sanè dicantur

cuntur quae conuertuntur. Nam si ad quoduis unumquodque, et non ad id, ad quod dicitur, assignetur, non fit sanè conuersio. Neque enim quidquã eorum, quae sine controuersia ad ea dicuntur, quae conuertuntur, nomenque habent, conuertitur: si non ad id quod dicitur, sed ad accidentium aliquid assignetur. Veluti si seruus non heri, sed hominis, aut bipedis, aut cuiuspiam similius fuerit assignatus, non fuerit sanè conuersio: non enim accommodata est assignatio. Præterea si accommodatè ad id quod dicitur fuerit assignatum, sublatis quidem cæteris omnibus quae sũt accidentia, relicto autem eo solo ad quod est assignatum accommodatè, ad illud sanè dicitur: ceu si seruus ad herum dicatur, sublatis quidem cæteris uniuersi, quae accidunt hero, bipide inquam, scientiae susceptiuo ac homine: relicto autem tantummodo hero, seruus ad ipsum semper dicitur. seruus enim heri dicitur seruus. Quòd si non accommodatè ad id, ad quod tandem dicitur, fuerit assignatum, cæteris quidem sublatis, eo uerò solo relicto ad quod est assignatum, non ad ipsum sanè dicitur. Assignatus enim sit seruus hominis, alaque auis: atque ab homine herus auferatur, non ad hominem sanè seruus dicitur. Nam cū herus non sit, neque seruus est sanè. Similiter et ab aui ales auferatur, non ulterius ala profecto ad aliquid erit. si enim ales non sit, neque erit ala cuiusquam. Quare quodque assignetur ad id, ad quod tandem dicitur accommodatè, oportet. Atque si sit quidem positum nomen, facilis assignatio fit: sin uerò non sit, nomina fortasse ponantur necesse est. Quòd si hoc assignentur modo, ea quae ad aliquid sunt, uniuersa ad ea sanè dicentur, quae conuertuntur, ut patet. At uero ea quae sunt ad aliquid, simul natu

Tex. v.

LIBER PRÆDICAMENTORVM.

ra esse videntur. Atque in plurimis quidem vera est hæc sententia, in quibusdam autem vera non est. Simul enim duplum est & dimidium: & si est dimidium, duplum est, & contra: & si feruus est, herus est etiam: similiter & in cæteris. Quin & mutuò hæc inter inuicem sese. Nam si duplum non est, dimidium non erit: & si dimidium non est, duplum non erit. Idem est & in cæteris modis, quæ rationis sunt similis. Non tamen in uniuersis quæ sunt ad aliquid, verum hoc esse videtur, simul inquam natura ut sint: scibile nanque scientia prius esse videbitur. Plarumque enim rerum, quæ antea sunt, scientias nos accipimus. In paucis enim, aut nulla in re prorsus scientiam fieri quispiam cum scibili simul videbit. Prætereà si scibile tollatur, tollitur & scientia: scientia verò si tollatur, non tollitur scibile. Nam si scibile non sit, scientia non est: nullius enim prorsus scientia erit. Scientia verò etiam si non sit, scibile esse nil prohibet: quæ ad rationis enim circuli & si scibilis est, scientia quidem nondum esse videtur: est autem scibilis ipsa. Prætereà animali sublato, scientia quidem animalis non erit: cum complura interim quæ scibilia sunt animalium existant. Sic & in sensu res sese habere videtur: sensibile enim antecedere sensum videtur. Si sensibile nanque tollatur, tollitur & sensus: ac ipsum si sensus auferatur, non tollitur, sensus enim circa corpus & in corpore sunt. Itaque sensibili sublato, corpus è medio tollitur. est enim & ipsum corpus sensibile: si corpus verò non sit, etiam sensus auferatur. Quare fit, ut secum sensibile sensum auferat. At sensus secum sensibile non tollit. Nam si animal tollatur, tollitur quidem sensus, sensibile verò non tollitur. Est enim sensibile corpus: ut calidum,

dum, frigidum, dulce, amarum, & cetera omnia, quae sunt si-
milis generis. Præterea sensus quidem cum sensitivo simul e-
mergit, nam unacum animali & ipse sensus efficitur. Sen-
sibile autem est & antea, quam sensus sit ortus. est enim ig-
nis, & aqua ceteraque talia, è quibus animal constat, & an-
tea quam sit omnino animal, aut sensus. Quare sensibile pri-
us ipso sensu videbitur esse.

Existit autem hoc loco dubitatio quedam, utrum nulla Tex. vi.
substantia dicatur ad aliquid, quemadmodum & videtur,
an hoc in aliquibus substantijs secundis contingat. In primis
nanque substantijs verum est. Nam neque tota, neque par-
tes ad aliquid fieri dicuntur: quidam enim homo non dicitur cuius-
dam quidam homo, neque quidam equus cuiusdam quidam equus. Et itidem
in partibus. Quaedam enim manus non cuiusdam quaedam manus,
sed cuiusdam dicitur manus: & quoddam caput, non cuiusdam quod-
dam caput, sed cuiusdam dicitur caput. Eadem & in pluribus se-
cundis substantijs dici possunt. Homo nanque non cuiusdam
dicitur homo, nec equus alicuius dicitur equus, nec lignum a-
licuius dicitur lignum: sed alicuius possessio dicitur. Talia igitur
patet non ad aliquid esse. In quibusdam autem secunda-
rum substantiarum est dubitatio. Caput enim alicuius dicitur
caput, & manus alicuius dicitur manus, & unumquodque
tale eodem modo dicitur: quare haec videbuntur ad aliquid
esse. Si igitur eorum quae sunt ad aliquid, definitio est assi-
gnata, aut omnino est difficile, aut impossibile, nullam substā-
tiam ad aliquid esse ostendere. Sin vero non sufficienter est as-
signata, sed ea sunt ad aliquid, quorum esse idem est ei,

LIBER PRÆDICAMENTORVM.

Tex. viij.

quod

quod

quod est ad aliquid aliquo modo sese habere, fortasse ad hæc aliquid dici potest. Prior autem definitio sequitur quidem ea, quæ sunt ad aliquid, omnia: non tamen idem est, propterea quod ipsorum ad aliquid esse, est, id quod sunt aliorum esse dici. Ex his igitur patet, si quispiam aliquid eorum, quæ sunt ad aliquid, definite scit, simul id quod ad illud dicitur definite sciet. Hoc autem patet quidem ex his ipsis. Nam si scit quispiam hoc ad aliquid esse (est autem eorum quæ sunt ad aliquid esse, idem ei quod est ad aliquid aliquo modo sese habere) et illud profecto sciet, ad quod hoc aliquo modo se habet. Si enim nescit omnino id, ad quod hoc aliquo modo se habet, neque si ad aliquid hoc modo se habet sciet. Patet autem et ex singulis: nam si quispiam hoc scit definite duplum esse, et id cuius duplum est continuo definite sciet. Nam si nullus definite duplum scit illud esse, neque si est duplum omnino scit. Similiter et hoc si scit præstabilius esse, et quo præstabilius est definite ob hæc eadem ipsum scire necesse est. Nec indefinite sciet, hoc præstabilius esse deterior e. hæc enim opinatio est, non scientia. Non enim exacte iam deterior præstabilius esse scit. nam si forte sic accidit, nihil est deterius ipso. Quare patet necessarium esse, ut quicquid eorum quæ sunt ad aliquid quispiam definite sciat, et id idem id ad quod illud dicitur ut sciat. Fit autem, ut caput et manus, et quæcunque talium, quæ substantiæ sunt, id quod est ipsis definite sciatur: at non fit necessario, ut id ad quod dicitur definite sciatur. Cuius enim hoc caput, aut cuius est manus, non fit ut definite sciatur. Quare hæc non ad aliquid erunt. Quod si hæc non sunt ad aliquid, vere dicere licet, nullam substantiam ad aliquid esse. Difficile autem est for-

taße

tasse, de talibus & vehementer asserere eum, qui non per se pe cogi-
tationem in his posuerit. circa tamen unumquodq; ipsorum non
est inutile dubitasse.

DE QV ALI, ET QV ALITATE. CAP. VIII.

Qualitatē verò dico, qua quales quidā dicuntur. Est
autem qualitas ex hisce, qua multis modis dicuntur.
Atq; una quidem species, qualitatis, habitus dispo-
siti q; vocetur. Differt autem habitus à dispositio-
ne. nam magis permanet, atq; diuturnior est. Tales sunt ipse sci-
entia & virtutes. Scientia namq; ex eorum numero videtur es-
se, que permanent, & cum difficultate dimouētur: etiam si quis
piam mediocriter scientiam acquirat, nisi magna mutatio vel
à morbo vel à re quapiam alia simili fiat: similiter & virtus
ut iustitia, temperantia, & quæcunq; tales, haud facile dimo-
ueri mutariue videntur. Dispositiones autem ea sunt, qua faci-
liter dimoueri mutariq; possunt, ut caliditas, frigiditas, morbus
& qua sunt hisce similia. Nam his ipsis homo aliquo modo dis-
ponitur, & facile quoq; mutatur, ex calido frigidum subiens, et
ex valetudine morbum, & in ceteris etiam simili modo. Nisi
& harum ipsarum aliqua ob diuturnitatem versa iam in natu-
rā sit, dimoueri nequeat, aut summa cum difficultate mutari
possit: quam quidem hac ratione quispiam habitum iam nuncu-
pauerit. Patet autem, ea homines habitus dicere velle, qua sunt
diuturniora, neq; dimoueri facile possunt. Eos enim qui sciētias
non admodum tenent, sed eas amittere facile possunt, habitum
habere non dicunt: ea licet sciētia aliquo modo deterius meliusue
dispositos videant. Itaq; sic à dispositione habitus differt, ut illa
facile

sani eas

LIBER PR AEDICAMENTORVM.

facile dimoueri possit: habitus autem diuturnior sit, & cum difficultate moueatur. Sunt autem habitus quidē et dispositiones: dispositiones uerò haud necessario habitus sunt. Qui nāque habent habitus, ij aliquo modo etiam disponuntur: at qui disponuntur, ij non omninò & habitus habent. Aliud autem qualitatis genus est, quo adluētam aliquos, aut ad cursum, aut ad sanitatem, aut ad morbum aptos esse dicimus: & simpliciter ea, quae per potentiam naturalem impotentiamue dicuntur. Nō enim quidquam horum ex eo dicitur tale, quia aliquo disponitur modo: sed quia naturalem potētiam habet, ut facile quippiam aut faciat, aut non patiat: Ut ad pugilatum cursumue apti dicuntur ideo, non quasi rerum earum facultatem iam aliquam teneant: sed tantum quia naturalem, aut vim aut imbecillitatem facile aliquid faciendi habent. Sic apti sanitati, quia vim naturalem haud facile obnoxiam: morbidi contra, quia obnoxiam facile, seu quia vi non facile obnoxia careant, dicuntur. Eiusdē generis est & durum ac molle. Durum enim ex eo dicitur, quia potentiam habet ut non facile diuidatur: molle autem ex eo, quia eiusdem habet impotentiam. Tertium qualitatis est genus, qualitates passivae ac passiones: quae quidem talia sunt: ut dulcedo, amaritudo, & ea quae sunt generis similis, caliditas praeterea, frigiditasq, & albedo, atq nigredo. Has igitur qualitates quidem esse, perspicuum esse videtur. Ea nāque quae haec susceperunt, qualia sanē dicuntur: ut mel ex eo dicitur dulce, quia dulcedinem suscepit, & corpus etiam album, quia suscepit albedinem. Similiter & in ceteris res se habere videtur. Qualitates autem passivae dicuntur, non ideo quod ea, quae susceperunt,

passa

Tex. ij.

Tex. iij.

acerbitas,

passa aliquid sunt. Neque enim mel ex eo, quia passum aliquid est, dulce
 dicitur: neque ceterorum talium quicquam. Similiter et caliditas et fri-
 giditas, non ex eo passivae qualitates dicuntur, quia ea quae susce-
 perunt aliquid passa sunt: sed quia quaeque qualitas dicta passionis
 in sensibus est efficax. Dulcedo namque passionem quandam in gustu
 facit, et caliditas in tactu: ceteraeque simili modo. Albedo autem
 et nigredo, ceterique colores, non eodem modo qualitates passivae di-
 cuntur: sed quia a passione sunt factae. Nam quod per passionem mu-
 tationes complures colorum fiant, certum est. Puduit enim quae prius, at-
 que erubuit: et timuit quispiam, atque palluit. Quare si quispiam
 etiam natura talium passionum incursumve aliquid subijt, similem co-
 lorem verisimile est illum habere. Quae namque nunc dum pudet
 dispositio circa corpus emerfit, eadem et in naturali constitutio-
 ne dispositio fieri potest, ut et color natura similis fiat. Quae cum-
 que igitur affectionum talium initium, ab aliquibus sumpserunt
 passionibus, quae permanent, cum difficultateque dimoventur, pas-
 sivae qualitates dicuntur. Sive enim in naturali constitutione pal-
 lor aut nigredo sit orta, qualitas dicitur. Nam circa eadem quoque di-
 cimus quales: sive ob diuturnum morbum, aut calorem haec eadem acci-
 derint: modo non facile dissolvantur, aut per vitam permaneant, qua-
 litates sane passivae et ipsae dicuntur, cum hisce similiter quales
 dicamur. Quae vero ab hisce sunt quae facile dissolvuntur, pas-
 siones dicuntur, non qualitates. Non enim per hasce quales dicun-
 tur. Neque enim erubescens, ob verecundiam rubens: neque pal-
 lens ob timorem pallidus appellatur: sed aliquid passus po-
 tius dicitur esse. Quare passioneshae, et non qualitates dicun-
 tur. Similiter et in anima qualitates passivae, passionisque dicuntur.

Quae

LIBER PRÆDICAMENTORVM.

Quæ enim in generatione continuo à passionibus quibusdam ipsa, quæ sine difficultate dimoueri nõ possunt, sunt orta, qualitates dicuntur: ut insania, iracundia, et quæ sunt similis generis. Quales enim ob hæc ipsa dicuntur, ut iracundi, atq; insani. Similiter et quæcunq; mentis egressiones non naturales: sed à quibusdam alijs casibus factæ sunt, quæ aut sine difficultate dimoueri nõ possunt, aut omnino immobiles sunt, qualitates itidem et hæc dicuntur: quippe cum hisce quales dicantur. Quæ verò ab hisce sunt quæ facile dissoluntur, atque expirant, passiones dicuntur: ut si turbatus quispiam iracundior fuerit. Nõ enim iracundus dicitur, qui tali in perturbatione iracundior est: sed potius aliquid passus dicitur esse. Quare passiones talia nõ qualitates dicuntur. Quartum qualitatis genus est figura, et ea quæ circa unumquodq; est forma, et insuper rectitudo et curuitas, et quicquid est hisce simile. horum enim unoquoque quale quippiam dicitur. Ex eo nanque quia triangulus, aut quadratum quippiam est, quale quid dicitur. et quia rectum identidem est, aut curuum. Forma etiam quodq; dicitur quale. Rarum autem et densum, et asperum atque leue, quale quidem significare quid videbuntur, a qualitatis tamen diuisione remota esse videntur. Partium enim potius positionem videntur quandam significare. Etenim densum quidem ex eo quippiam est, quia partes ipsius sibi ipsis propinquæ sunt: rarum autem ex eo, quia à sese distat. Leue etiã est ex eo, quia recte partes sunt sitæ: asperum verò ex eo quia quedam partium eminentes, quedam humiles sunt. Atque forsitan quidem et alius quispiam qualitatis modus videbitur esse: qui tamẽ maxime dici solent, tot fere sunt. Ea igitur quæ

diximus

diximus, sunt qualitates, ut patet. Qualia verò sunt ea, quae denominatiue ab ipsis, aut alio aliquo modo dicuntur. In plarisq; igitur, quin potius ferè in omnibus, denominatiue dicuntur: ut ab albedine albus, à musica musicus, & à iustitia dicitur iustus, & in ceteris simili modo. Sed in quibusdam ex eo, quia non sunt nomina qualitatibus posita, non fit ut ab ipsis denominatiue dicantur: ut aptus ad luctam, aut ad cursum, qui quidem naturali potentia talis dicitur, à nulla qualitate dicitur denominatiue. Potentijs enim hisce quibus hi quales dicuntur, non posita nomina, sicut artibus, quibus militares aut cursores ob dispositionem dicuntur, sunt. Militaris enim dicitur ars, & cursoria, atque ab his ij qui disponuntur denominatiue dicuntur. Interdum etiam est positum & qualitati nomen, non tamen id quod ipsa quale dicitur, nomine illius denominatiue dicitur. A virtute namque honestus quispiam dicitur, ex eo sane, quia virtutem habet, sed non denominatiue dicitur à virtute. Non tamen in multis id ipsum fit. Ea igitur qualia dicuntur, quae à dictis qualitatibus denominatiue, aut aliquo alio modo dicuntur. Atqui contrarietas in

qualitate esse videtur: iustitia namque contrarium est iniustitia, & albedini nigredo, & cetera eodem modo. Ea etiam quae ab ipsis qualia dicuntur, contraria esse videntur: ut iniustum iusto, & nigrum albo. Non tamen in omnibus hoc esse videtur. Flauo enim, aut fusco, aut talibus coloribus, quae quidem sunt qualia nihil est contrarium. Ad haec, si contrariorum alterum qualitas est, & reliquum omnino qualitas erit. Hoc autem ita esse patet ex singulis praedicamentis: nam si iustitia contrarium est iniustitia, atque iustitia qualitas est, est & iniustitia. Nam ceterorum

LIBER PRÆDICAMENTORVM.

Tex. vij.

prædicamentorum, neque quantum, neque ad aliquid, neque ubi, neque aliorum quicquam omnino, nisi qualitas iniustitiæ accommodatur. Eadem et in cæteris, quæ sunt in qualitate, contrarijs dici possunt. At vero qualia ipsa gradus suscipiunt, ac magis talia minusve dicuntur: album enim aliud alio magis minusve dicitur, et iustum alio magis minusve. Et ipsa etiam intensiorem suscipiunt: fit enim, ut album albius se euadat. Nō tamen omnia, sed plurima conditionem hanc subire videntur. Nam dubitauerit quispiam, si magis minusve iustitia dici possit, et de dispositionibus etiam cæteris simili modo. Sunt enim qui de talibus contendunt: iustitiam nanque ~~est~~ iustitia, aut sanitatem sanitate magis minusve dici debere, haud omnino dicunt. Sed aliud sanitatem, iustitiãve, aut grammaticen, aut id genus dispositionem magis, aliud minus habere concedunt admodum. At tamen ea quæ hisce qualia dicuntur, gradus sine controversia suscipiunt, magisq; talia atq; minus dicuntur. Iustior enim et sanior alius alio dicitur, et in cæteris simili modo. Triangulus autē et quadratū, ceteræq; figuræ nō videntur talē cōditionē subire nā ea quidē quæ trianguli rationē circuliq; suscipiunt, trianguli similiter aut circuli sunt omnia. Eorū verò, quæ rationē hanc nō suscipiunt, nihil alio magis minusve tale dicitur: non enim quadratum magis quam altera ex parte longius, circulus est: quippe cum neutrum circuli subeat rationem: atque simpliciter, si non subeant propositi rationem, alterum altero magis tale minusve minimè dicitur. Non ergo omnia qualia gradus suscipiunt, ut

Tex. iij.

magis talia minusve dicantur. Eorum igitur quæ dicta sunt, neutrum proprium qualitatis esse videtur, similia autem dis-
similia

similiaque per qualitates solas dicuntur. Simile enim quippiam
 cuiuspiam nulla alia profectoratione esse videtur, quam ea qua
 quale est. Quare proprium qualitatis erit hoc, ipsa simile atque
 dissimile dici. Nō autem perturbari oportet, si quispiam nos di- Tex. ix.
 xerit de qualitate tractantes complura eorum qua sunt ad ali-
 quid cum qualitatibus ipsis enumerasse. Habitus enim & dispo-
 sitiones ad aliquid esse dicimus. Etenim in omnibus ferē talibus
 genera quidem ad aliquid esse dicuntur, singularium verō ni-
 hil. Scientiamanq̄, qua quidē est genus, hoc ipsū quod est alicuius
 dicitur esse: cuiusdā enī sciētia dicitur: singulariū verō sciētiarū
 nulla id ipsū quod est alicuius dicitur esse: ut grāmatica nō dici-
 tur alicuius grāmatica, neq̄ musica cuiuspiā musica, nisi generis
 ratione ad aliquid & ipse dicantur. Grāmatica enim alicuius
 sciētia dicitur, nō alicuius grāmatica: & musica cuiusdā sciētia
 nō cuiuspiā musica. Quare singula nō sūt, ut patet, ad aliquid
 at quales singulis his dicimur: quippe cū et has ipsas habeamus.
 Sciētes enī ex eo dicimur, quia singulariū aliquas scientiarū ha-
 bemus. Quare singula erūt qualitates, quibus & quales qui eas
 habent, dicuntur. At hæ nō sunt ad aliquid, uti diximus. Pre-
 terea siquid idem, & quale & ad aliquid sit, in utrisq̄ ipsum
 generibus collocari enumerarique, haud absurdum erit.

DE ACTIONE ET PASSIONE. CAP. IX.

Uscipit & ipsū agere patitur cōtrarietate. Calefacere
 nanq̄ et frige facere, et cale fieri et frige fieri, & volu-
 ptate ac dolore affici, cōtraria sunt: quare contrarie-
 tate suscipiūt. Gradus quoq̄ suscipiūt, ut magis atq̄ minus di-
 cātur. Fit enī ut magis quippiam minusve calefaciat, et itidē cale-
 fiat et do-

LIBER PRÆDICAMENTORVM.

doleat magis minusue: quare agere pativæ gradus suscipiunt, uti diximus. De his igitur tot a nobis sint dicta. Dictum est autem *et* de situm esse, in hisce quæ diximus de ijs quæ sunt da ali quid, denominativum ipsum à positionibus dici. De ceteris vero, ut de quando, de ubi, *et* de habere: quia sunt manifesta, nil aliud dicitur quàm ea quæ in principio diximus: habere quidē indutum atq; armatum esse significare: ubi verò, in Lycæo esse, *et* cetera quæcunq; de ipsis sunt dicta. De generibus ergo propositis ea quæ sunt dicta, sufficiunt.

DE OPPOSITIS. CAP. X.

E oppositis autē quot modis opponi soleant, deinceps dicendum esse videtur. Opposita nāque modis quatuor opponi dicuntur: aut ut ea quæ sunt ad aliquid, aut ut contraria, aut ut habitus et privatio, aut ut affirmatio atque negatio. Atque ut in summa dicam. duplum *et* dimidium, ut ea quæ sunt ad aliquid: bonum *et* malum, uti contraria: cæcitas atq; visus, ut habitus et privatio: sedere *et* non sedere, ut affirmatio atque negatio, opponuntur. Quæ igitur ut ea quæ sunt ad aliquid opponuntur, ea id quod sunt, oppositorum esse, aut aliquo alio modo ad illa dicuntur: ut duplum dimidij, id quod est, alicuius dicitur duplū: *et* scientia scibili eodem opponitur modo: atque ipsa id quod est scibilis dicitur esse: *et* scibile etiam id quod est, ad oppositum, ipsam inquam scientiam, dicitur: scibile nanque aliquid, id scientia, dicitur scibile. Quæ igitur ut ea quæ sunt ad aliquid opponuntur, ipsa id quod sunt aliorum esse, aut aliquo alio modo vicissim dicuntur. Ea verò quæ ut contraria opponuntur, nullo

Tex. ij.

pacto

pacto legem hanc subeunt: neq̄ enim bonum mali dicitur bonū,
 sed contrarium. neq̄ album nigri dicitur album, sed contrarium
 quare oppositiones hæc differunt. At qui contraria quidem quæ Tex. iij.
 talia sunt, ut ipsorum alteram necessario rebus ijs insit, in qui-
 bus aptum est fieri, aut de quibus prædicatur, ea nullum prorsus
 medium habent: quorum autem alterum in esse non necesse est:
 inter hæc aliquid omnino medium cadit: veluti sanitas ac mor-
 bus in animalis corpore fieri apta sunt, atque alterum insit ani-
 malis in corpore, sanitas inquam aut morbus, necesse est: & de-
 numero par atque impar prædicatur, & alterum par aut im-
 par insit numero necesse est: atq̄ nullum inter hæc, aut inter par
 & impar, aut inter sanitatem ac morbum, medium cadit. At
 quorum alterutrum inesse necesse non est, horum medium est ali-
 quid: ut album & nigrum in corpore aptum est fieri, & non ne-
 cesse est in corpore alterum horum inesse: non enim omne corpus
 aut album aut nigrum est. Vitiosum quoq̄, studiosumq̄ de ho-
 mine quidem cæterisq̄ compluribus prædicatur: at non necesse est
 alterum illis inesse, de quibus hæc prædicari possunt: non enim
 omnia aut vitiosa sunt, aut studiosa: atq̄ est inter hoc medium
 sanè: fuscum quidem & flavum, cæteri q̄ tales colores, inter albū
 & nigrum: id autem quod neque vitiosum est, neque studiosū,
 inter vitiosum ac studiosum. In quibusdam igitur media no-
 men habent: ut fuscum, palidum, rubrum, cæteri q̄ tales colores
 qui media sunt inter album & nigrum: in quibusdam verò no-
 mine quidem non est facile medium assignare, utriusq̄ tamen
 extremorum negatione ipsum medium definitur: ut id quod ne-
 que bonum est neque malum, neque iustum neque iniustum.

LIBER PRÆMEDICAMENTORVM.

Tex. iij. Priuatio autem atque habitus dicitur quidem circa quippiam idē ut visus et cecitas circa oculum: ut simpliciter autem dicam in quo solet habitus fieri, circa id utrunque ipsorum dicitur. Atque priuatum esse dicimus unumquodque eorum, quæ susceptiua sunt habitus, cum est habitus non quouis modo, sed in eo, vel in quo consuevit esse, vel quando illud consuevit ipsum habere. Edentulum enim non ex eo dicimus, quia dentes non habet: et cecum itidem non ex eo, quia visum non habet: sed quia non habet, cum est aptus habere. Sunt enim, quæ orta non continuo visum dentesque habent: at non edentula aut cæca dicuntur. Priuatum autem esse, habitumque habere, non est priuatio atque habitus: nam visus quidem est habitus, cecitas vero priuatio. At habere visum non est visus, neque cecum esse cecitas est: etenim cecitas, est priuatio quædam: cecum autem esse, est priuatum esse, et non priuatio: Præterea si cecitas idem esset ac cecum esse, utraque profecto de eodem prædicarentur: at homo dicitur quidem cæcus, cecitas autem nullo dicitur pacto. Et ipsa tamen, priuatum inquam esse, habitumque habere, perinde ut priuatio atque habitus opponi videntur, modus enim oppositionis idem est. Nam ut cecitas et visus, sic et cecum esse ac habere habitum opponuntur.

Tex. v. At enim neque etiam id quod sub affirmatione negationeque est, affirmatio est atque negatio, Affirmationem namque negationemque orationem esse constat: alteram affirmatiuam, alteram negatiuam: at nihil eorum quæ sub affirmationem negationemue cadunt, oratio est, ut patet. Dicuntur tamen et hac ipsa perinde opponi, atque affirmatio negatioque opponuntur: et in his enim idem oppositionis est modus. Nam ut affirmatio,

tio, veluti sedet, negationi, ceu non sedet, opponitur: sic et res
 quae sub utrunque cadunt, sedere inquam et non sedere, sibi mu-
 tuo aduersantur. At Verò priuationem ac habitum non esse op- Tex. uij.
 posita sic, ut ea quae sunt ad aliquid patet: non enim ipsum id
 quod est, oppositi dicitur esse. Visus enim est cecitatis visus, ne-
 que ullo alio ad illam dicitur modo: similiter neque cecitas vi-
 sus cecitas diceretur: sed cecitas ipsa, priuatio quidem dicitur
 visus: cecitas autem visus non dicitur, neque visus dicitur
 cecitatis. Præterea à uniuersa quae sunt ad aliquid, ad ea sanè di-
 cuntur, quae conuertuntur: quare si cecitas exisset quae sunt ad
 aliquid, illud ad quod ipsa dicitur, profecto conuerteretur. ac
 non conuertitur: non enim visus cecitatis dicitur visus. Atqui Tex. vij.
 neque perinde atque contraria priuationem ac habitum op-
 positionem subire, ex eo perspicuum fore videtur, quod contra-
 riorum quae medio vacant, alterum in his quibus apta sunt
 esse, aut de quibus prædicantur, inesse semper necesse est: inter e-
 nim ea medium nullum cadere diximus, quorum alterum inesse
 susceptiuo necesse est: ut in sanitate ac morbo: in pari ac impari
 intueri licet. Quorum autem est aliquid medium, nunquam
 horum alterum omni inest necessario. Neque enim album aut ni-
 grum, neque calidum, aut frigidum esse, omne quod horum sus-
 ceptiuum sit, necesse est. Nam ut inter hæc mediū aliquod cadat,
 nihil sanè prohibere videtur. Et insuper ea diximus medium
 habere, quorum alterum non necesse est esse insusceptiuo, nisi in
 hisce, in quibus unum inest natura: ut igni caliditas inest, et
 niui albedo. In his enim alterum definite, non utrumuis sus-
 ceptiuo inesse necesse est. Non enim aut ignem frigidum,
 aut

LIBER PR AEDICAMENTORVM.

aut niuem esse nigram contingit. Itaque non omni susceptiuo in esse alterum contingit, sed illis tantum quibus unum natura in est, atque unum definite, non utrunvis. In priuatione autem atque habitu neutrum dictorum est verum: neque enim alterum ipsorum semper inesse necesse est: quod enim nondum aptum est visum habere, id neque cecum dicitur, neque visum habere: quare non ex ijs, erunt contrarijs, quae medijs vacant: sed nec ex ijs, quae medium habent. quoniam omni susceptiuo, ipsorum alterum insit necesse est: cum enim est aptum visum habere, tunc aut cecum aut visum habere dicitur: atque horum alterum non definite sanè, sed utrunvis sine discrimine villo dicitur: at in hisce contrarijs quae medio non vacant, nunquam fit ut alterum insit omni, sed quibusdam: atque hisce alterum definite, et non utrunvis. Quare patet, neutro modo priuationem et habitum, perinde atque contraria oppositionem subire. Praeterea inter cōtraria quidem, sit modo quod ipsa recipere possit, fieri commutatio potest, nisi unum ipsorum natura cuiuspiam, ut igni in caliditas insit. Potest enim sanum agrotationem subire, et frigidum calidum, et album effici nigrum, ex studioso quoque vitiosus, et vitioso studiosus euadere potest. Vitiosus enim si moribus praestabilioribus praeceptisq; instituat, aliquid saltem in probitate incrementi suscipiet. Quod si parum licet incrementi semel susceperit, patet aut penitus illum mutari, aut ingentia incrementa suscipere posse. Semper enim habilis magis ad consequendam ipsam virtutem sumpto paruo etiam incremento fit: quare verisimile est, maiora quoque illi incrementa suscipere: quod quidem si semper ita fiat, in contrarium penitus habitum deducetur

cetur, nisi tempore fortasse excludatur. In habitu verò privatio
 neue fieri nō potest, ut commutatio unquā efficiatur. Ex ha
 bitu nanque quanquam ad privationem mutatio fit, ad habitū
 certè ex privatione fieri nequit. Nō enim quisquā cecus factus
 visum unquam recuperavit, neque calvus factus comam, ne
 que edentulus ullus dentes emisit. Atqui patet, et ea quæ ut Tex. viij
 affirmatio negatioq; opponuntur, nullo dictorum modo oppositi
 onem subire. In his enim solis alterum verum, alterum falsum
 esse necesse est quod neq; in cōtrarijs neq; in relatiuis neq; in habitu
 privationeue necesse est, semper alterū verū alterū falsū ut sit.
 Sanitas enim ac morbus contraria sunt, et neutrum ipsorū ve
 rum est aut falsum: similiter et duplum et dimidium relati
 ue quidem opponuntur, neutrum tamen verum est aut falsum:
 cecitas etiam atque visus, habitus quidem et privatio sunt, ut
 patet: ac neutrum verum est, aut falsum. Omnino autem nihil
 eorum, quæ nulla cum complexione dicuntur, verum est aut fal
 sum. At uniuersa quæ dicta sunt, sine complexione dicuntur.
 Equidē id ipsum in hisce cōtrarijs maximè accidere videbitur
 quæ cū cōplexione dicuntur. Valere enim Socratē, et agrotare
 Socratē, contraria sunt. At neque in hisce necessariū est, alterū
 verū, falsū alterū esse: nā si existat quidē Socrates, alterū ve
 rū, alterū falsum erit: si vero non existat, ambo falsa erūt, ut
 patet. Si enim Socrates omnino nō sit, neutrum erit verū, neque agro
 tare ipsum, neq; valere. In privatione quoque ac habitu si Socra
 tes omnino nō sit, neutrum verum erit sin sit, nō semper alterū
 verum erit, alterum falsum. Visum enim habere Socratē,
 et cæcum Socratē esse, ut habitus atq; privatio opponuntur:
H esse.

LIBER PRÆDICAMENTORVM.

Et si sic Socrates, non necesse est alterum verum, alterū falsum
 esse. Quo enim tempore nondum est aptus habere, utrumque est
 falsum. Sin omnino non sit, falsum etiam erit utrumque, et vi-
 sum ipsum habere, et cecum esse. In affirmatione verò negatio-
 nene, semper siue sit, siue non sit, alterum erit falsum, alterū ve-
 rum. Horum enim, egrotare inquam Socratem, et non egrota-
 re Socratem, siue sit siue non sit Socrates, alterum verum, alte-
 rum falsum esse patet. Si enim non sit, egrotare illum est falsum
 non egrotare, verum: quare hi sece solis hoc competit, alterum in-
 quam ipsorum verum esse, alterum falsum, quæ ut affirmatio
 atque negatio opponuntur. At verò malum quidem bono ne-
 cessario contrarium est: quod quidē esse, patet inductione. Mor-
 bus enim sanitati, et iustitiæ iniustitiæ, et fortitudini timidi-
 tas aduersatur, et in ceteris simili modo. At malo interdum bo-
 nū, interdū malū contrariū est: defectui enim, qui quidē est malū
 exuperatio, quæ quidē et in ipsa malū est, contrariū est: simili-
 ter et mediocritas, quæ quidē est bonū, utriq; aduersatur, ut
 patet: In paucis tamen id ipsū esse videtur, sed in plurimis malo
 bonū semper cōtrariū est. Prætereà non necessariū est, si contraria-
 riū alterū sit, et reliquū esse. Nam si omnes sint sani, sanitas quidē
 erit, morbus vero nō erit: similiter si sint omnia alba, albedo quidē
 erit, nigredo verò non erit. Prætereà si Socratē valere contrariū
 est huic, Socratē egrotare (fieri verò non potest, ut abo simul ei-
 dē insint) impossibile est, si contrarium alterū sit, et reliquū eti-
 am esse. Nam si stat valere Socratē, egrotare Socratem stare
 non potest. Patet etiam, et circa idem aut specie aut genere con-
 traria fieri solere, ut morbum quidem et sanitatem in anima

lis corpore, albedinem autem et negredinem in corpore absolute, iustitiam vero & iniustitiam in hominis anima. Contraria in super omnia, aut eodem in genere, aut contrarijs in generibus esse aut ipsa genera esse necesse est: nam album quidem & nigrum eodem in genere sunt: color enim ipsorum est genus: iustitia vero ac iniustitia, sub generibus contrarijs collocantur: alterius enim virtus, alterius vitium est genus, ut patet. At bonum & malum non sunt in genere, sed aliquorum ipsa genera sunt.

DE MODIS PRIORIS. CAP. XI,

Rius quippiam alio quatuor dicitur modis. Primo quidem et propriissime tempore, quo pacto quippiam antiquius aliquo & vetustius dici solet: quia namque plus est temporis, ideo antiquius atque vetustius dicitur. Secundo vero, id quod non convertitur essendi consequentia: quo pacto unum duobus est prius: nam si sint duo, & unum continuo sequitur esse: at si unum sit, non necessario sequitur duo esse. Quare hoc posito non convertitur consequentia, ut illud sit. Prius autem id esse videtur quod essendi consequentia non convertitur. Tertio modo, ordine quodam dicitur prius, ut in scientijs, atque orationibus intueri licet. Inde demonstrativis enim scientijs, prius est nimirum atque posterius ordine: elementa namque designationibus ordine priora sunt, quippe cum principia priora sint ordine conclusionibus contemplandis: et in grammatica syllabis priora sunt elementa, in orationibus etiam exordium similimodo narratione ordine antecedit. Præterea id quod est præstabilius honorabiliusve, prius natura esse videtur. Vulgus etiam eos qui sunt honorabiliores, quosque magis amat, vocare priores consueverunt: quãquã hic modus penè omnium alienissimus esse videtur.

POST PRÆDICAMENTA.

Tot igitur ferè sunt modi prioris, qui dici solent. Videtur autè
 ¶ Ultra iam dictos, alius quidam esse prioris modus. Eorum
 enim que essendi consequentia cōuertuntur, alterum quod est cau-
 sa quouis modo, ut vterum sit, prius natura non incongruè di-
 ci potest: atq; esse quedam talia, patet. Esse enim hominem, ad
 orationē de ipso veram, essendi consequentia sanè conuertitur:
 nam si sit homo, vera est ea oratio, qua homo dicitur esse: et ecō-
 trā homo profectò est, si vera est ea oratio, qua hominem dici-
 mus esse. Atq; oratio quidem vera, ut res sit nullo pacto est cau-
 sa: res tamen aliqua ex parte ut sit oratio vera, causa esse vi-
 detur. Ex eo nanq; quia res est, aut non est, oratio vera dicitur
 aut falsa: quare fit, ut quinq; modus ipsū prius dicatur, ut patet.

DE MODIS SIMVL. CAP. XII.

Simul autem ea simpliciter proprijsimeque dicun-
 tur quorum generatio est tempore in eodē: neutriū
 enim ipsorum prius, aut posterius est. Atq; hæc tē-
 pore simul dicuntur: natura verò ea dicuntur simul,
 quæ essendi quidem consequentia cum conuertantur, neutrum ta-
 men ut sit alterum causa est: ut in duplo dimidioque intu-
 eri licet. Hæc enim conuertuntur. Nam si duplum est, dimi-
 diū est: ¶ si dimidium est, duplum est: neutrum tamen est
 causa ut alterum sit. Ea præterea quæ eiusdem generis diui-
 sione sibi opponuntur, simul esse dicuntur natura. Dicuntur au-
 tem eiusdem generis diuisione opposita sibi, quæ in eadē sunt di-
 uisione: qualia sunt, volatile, gressibile, atq; in aquis degens. Hæc
 enim sub eodem genere cōtra se sunt diuisa: quippe cum animat
 in hæc. ut patet, distribuatur, nihilq; horum aut posterius aut
 prius

prius sit, sed natura talia simul esse videantur. Diuidi etiam unumquodq; talium in species rursus potest, ut volatile, terrestre, aquaticum: quæ quidem et ipsa simul natura erunt, quæ sub eodẽ genere collocata, in eadem sunt diuisione. Genus tamen specie prius est semper: non enim in consequentia fit ab illo conuersio. Nam si volatile est, animal est: at si animal est, non necesse est volatile esse. Simul igitur dicuntur natura, ea quæ in essendi quidem consequentia conuertuntur: nullo tamen pacto alterum causa est ut alterum sit: et ea quæ sub eodem genere collocata, contra sese sunt diuisa. Absolutè autem simul sunt ea quorum generatio eodem in tempore est, ut prius est dictum.

DE SPECIEBUS MOTVS. CAP. XIII.

Motus species sunt sex generatio, corruptio, accretio, decretio: alteratio, et ea mutatio quæ loco accommodatur. Atq; ceteri quidẽ motus, ut patet, diuersi sunt. Nõ enim corruptio est generatio, neq; accretio est decretio: neq; ea mutatio, quæ loco, accommodatur: ceteriq; motus similiter. De alteratione vero dubitatio quædam existit, ne forsitan necessarium sit id quod alteratur, aliquo reliquorum motuum alterari. Hoc autem verũ non est. Ferè enim õnibus in passionibus, aut plurimis, nos accidit alterari, nullo motuum ceterorum cõmunicãte. Neq; enim incrementa, neq; decrementa suscipere necesse est, id quod passione mouetur: et simili in ceteris modo: quare alteratio diuersus est à ceteris motus. Nã si esset idem, cõtinuo id quod alteratur crescere aut decrescere, aut aliquo alio moueri ceterorum motuum oporteret. At nõ est profecto necessariũ. Similiter et id quod

auge-

POST PRÆDICAMENTA.

augetur, aut aliquo alio motu mouetur, alterari oporteret. At sunt quædã quæ augentur, non alterantur autem. Quadratum enim gnomone circumposito creuit quidem, at non est alteratum. Similiter et in cæteris rebus huiuscemodi fit. Quare diuersi sunt hi motus omnes, ut diximus. Simpliciter autem motus quidem contrarius quieti est, singulis autem singuli aduersantur, generationi quidem corruptio, accretioni uero decretio, et mutationi accommodata loco quies in loco: et maxime, ut uidetur, ea mutatio qua contrarium ad locum itur, ut ei motui quo sursum itur is motus quo deorsum itur, et econuerso opponitur. At reliquo assignatorum motuum quidnam contrarium sit, non est facile assignare: nihil autem ipsi contrarium esse uidetur, nisi quispiam et in hoc quietem in qualitate dicat opponi ei mutationi quæ ad qualitatem est, mutationem quæ eam quæ est ad qualitatem contrariam perinde atque in mutatione loco accommodata: quietem in loco, et mutationem qua ad contrarium locum itur, contraria diximus esse. Alterationem namque mutationem esse in qualitate constat: quare motui in qualitate, quies in qualitate opponitur: aut ea mutatio, qua ad qualitatem contrariam itur, quo pacto album quippiam fieri, et nigrum quippiam fieri, inter se opponuntur. Alterantur enim hæc, atque in qualitatis contrarios terminos mutatio fit.

DE MODIS HABERE. CAP. XIII.

Habere pluribus modis, aut ut habitum dispositionemque vel aliquam aliam qualitatem dicitur: scientiam enim habere aliquam dicimus, et uirtutem: aut ut quantum, uelut eam quam quispiam magnitudinem habet: nam cubitorum trium uel quatuor habere magnitudinem dicitur:

aut ut ea quæ circa corpus ponuntur, ut vestē, tunicā, & gla-
diū, & similia: aut in parte, velut in manu annulū: aut ut par-
tem, ut manū vel pedem: aut in vase, ut modiu habere triti-
cū dicimus, aut doliū vinum: hæc enim habere, ut in vase di-
cuntur, aut possessionē, habere enim dicimur domū, fundū. Di-
citur & vir uxore, & uxor virū habere: qui quidē remotissi-
mus omnium habēdi modus esse videtur: nihil enim aliud dicēdo
virum habere uxorem significamus, quàm virū una cum
uxore habitare. Forsitan & alij quidā habendi modi esse vi-
debuntur, sed qui dici solent, omnes ferè sunt nunc à nobis enu-
merati.

FINIS.

PERI HERMENIAS ARISTO
totelis libri duo, Ioanne Argiropylo,
Byzantio interprete.

DE SIGNIS. CAP. PRIMVM.

Primo definire oportet, quid nā sit nomen, et quid
verbū, deinde quid negatio quid affirmatio: quid
enūciatio: quid deniq; oratio sit. Ea igitur, quæ in
voce cōsistūt signa sūt affectuū, qui in aīa sunt: et
ea, quæ scribūtur, nota sunt eorū, quæ in voce consistunt. Atq;
vti non eadem sunt apud omnes homines literæ: sic neq; voces ea
dem sunt. Affectus tamen quorum hæc signa sunt primo: ijdē
apud omnes homines sunt: res quoq; quarum hī similitudines sūt
easdem itidem esse constat. Verum de his in libro de Anima di
ctum est: ad aliam enim facultatem huiusmodi cōsideratio per
tinet. Quemadmodum autem in anima conceptus est interdū si
ne veritate, aut falsitate: interdū vero est talis, vt horū alterū
ei necessario competat: sic et in voce esse videtur. Nā verum
falsumq; in compositione, diuisioneq; consistit. Ipsa igitur nomi
na verba similia sane sunt ei conceptui: qui sine compositione,
diuisioneq; est: velut hoc nomen album, vel homo, cum nihil
additur ipsi: nondum enim verum est, aut falsum: cuius quidē
hoc indicium est: hippocentaurus enim aliquid quidem signifi
cat: at nondum verum est, aut falsum, nisi esse, aut non esse
additum: aut simpliciter, aut respectu temporis fuerit.

De nomine. Cap. ij

Nomen

Omen igitur vox est significatiua ex instituto sine tempore: cuius nulla pars significat separata. Nā hoc in nomine equiferus nihil per se ipsum equus significat: sicut hac in oratione, equus est ferus verū non ut est in simplicibus nominibus: sic et in compositis est. In illis enim nullo pacto pars est significatiua: in compositis vero videtur quidem: nihil tamen separata significat: ut in exēplo patet antea dicto. Ex instituto autem diximus, quia nullum nomen est signum natura: sed cum est positum. Nā significant et ysoni qui scribi nō possunt: ut bestiarum quorum nullum est nomen. Hoc autem non homo non dico esse nomē. At neq; nomē est positum quo ipsum appellare oportet: neq; enim est oratio: neq; negatio: sed infinitum nomē vocetur: quoniā et quod est, et quod non est in oratione rerum sine discrimine vllō significat. Hoc etiam Philonis, aut philoni, et hisce similia nomina nō sunt: sed nominis casus. Atq; ratio eius in ceteris quidem est, illo autem differt. Si enim addideris, est, uel erat, uel erit hoc quidem neque verum, neq; falsum euadet. Nomen autem semper: veluti Philonis est, aut non est: nondum enim verum est, aut falsum.

De verbo. Cap. 3.

Verbum autem est id, quod insuper tempus significat, et cuius nulla pars seorsum significat: atq; semper eorum, quæ de alio dicuntur, est signum. Dico autem ipsum insuper tempus significare: quia valetudo quidem est nomen, valet autem verbum. Significat enim insuper nunc esse. atq; semper eorum, quæ de alio dicuntur, est signum. Vt eorum, quæ de subiecto dicuntur, aut eorum, quæ

LIBER PRIMVS:

in subiecto dicimus esse. Non valet autem, *et* non a grotat, nec dico verbum esse, nam in super quidem tempus significat, semper q̄ de aliquo dicitur. At differentie nullum nomen est positum, sed verbum infinitum vocetur. Quoniam de quocumq̄, *et* de eo quod est, *et* de eo, quod non similiter dicitur. Simili modo valet, atq̄ valebit non verba, sed verbi casus appello. Quonia illud quidem praesens significat tempus, illa autem id, quod est circa praesens, exactum, inquam, atq̄ futurum. Ipsa igitur verba, cum per se dicuntur nomina sunt, *et* aliquid sane significat, nam qui dicit mentem utique affirmat, *et* qui audiuit, quiet. Sed si est, aut non est, nondum sane significant, nec enim esse, aut non esse, signum est rei, neq̄ si ipsum, quod est per se dixeris nudum. Ipsum enim nihil est. Significat autem insuper compositionem quandam, quae quidem sine compositis intelligi nequit.

De oratione. Cap. 4.

Ratio est vox significatiua cuius partiu aliqua separata significat, ut dictio; sed non ut affirmatio, vel negatio, ut homo significat quidem aliquid, at non significat esse, aut non esse, sed erit affirmatio, aut negatio si aliquid ipsi addideris. Vna vero syllaba hominis nihil significat, nec enim hac in dictione musica, mus significat aliquid: sed vox tantum est. In compositis autem significat quidem: sed non per se, ut antea diximus. At vero omnis oratio significatiua quidem est, at non ut instrumentum, sed ut institutio quemadmodum dicimus.

De enunciatione.

Cap. 5.

Non omnis oratio est enuntiatiua, sed ea tantū, quae
 vera est, aut falsa. Quod quidem non omnibus
 orationibus competit, nam fit quidem oratio, cum
 quispiam optat non tamen vera est, aut falsa: ora-
 tiones igitur ceterae omittantur. Ad oratoriam enim artem, aut
 poesim, illarum magis consideratio pertinet. Enuntiatiua vero
 praesentis est propria contemplationis. Est itaq; una prima enū-
 tiatiua oratio, affirmatio, deinde negatio. Ceterae vero omnes
 coniunctione sunt una. Neesse est autem enuntiatiuam omnē
 orationem ex verbo, aut casu verbi constare. Etenim et ipsa
 hominis ratio nisi, vel erat, vel erit, aut aliquid tale audiveris
 nondum est enuntiatiua sane oratio, quia unum quid est, et nō
 multa animal gressibile bipes. Non enim, quia partibus coniun-
 ctis pronuntiata est, erit una, verum id per tractare ad aliam
 pertinet facultatē. Est autē enūtiatiua una oratio, aut ea, quae
 unū significat: aut ea, quae coniunctione est una. Plures vero ea, q̄
 plura, et non unū significāt, aut ea, q̄ carēt cōiunctiōe. Nōmē igitur,
 aut verbū dictio tantū vocetur, quippe cū fieri neq̄at, ut is,
 qui aliquid noīe, vel verbo significat, sic dicat, ut enūtiat, siue in-
 terrogatus fuerit, siue nō, sed ex sese uoluerit dicere. Harū autē a-
 lia erit enūtiatio simplex, ueluti aliquid inquam, dicens de ali-
 quo, aut aliquid ab aliquo remouens, alia autem ex his compo-
 sita, ueluti composita iam est oratio quaedā. Atq; simplex enūti-
 atio est uox significatiua essendi quippiam, uel nō essendi, uti tem-
 pora sunt distincta. Affirmatio uero est de aliquo alicuius enū-
 tiatio. Negatio autem enūtiatio qua aliquid ab aliquo dimo-
 uetur. Quoniā autem fieri potest, ut quod competit enūtiatur

+
 ut non competens, et contra: quod non competit uti competeret
 +
 ut non competit, et contra: quod non competit uti non competens, et circa ea tempora,
 que sunt extra presens similiter: fieri sane potest, ut one, quod
 affirmavit quispiam, negetur: et quod negavit quispiam, affir-
 metur: quare patet cuilibet affirmationi negationem: et cuilibet
 negationi affirmationem esse oppositam. Atque hoc sit contradi-
 ctio affirmatio, inquam, et negatio, que opponuntur. Opponi au-
 tem eam dico, que eiusdem de eodem: et non equivoce: et que-
 cumque alia determinauimus ad sophistarum molestias euitandas.

De subiectis, et predicatis enunciationum. Cap. 5.

 Vm autem rerum alie sint vniuersales, alie singu-
 lares. Vniuersale dico, quod de pluribus aptum est
 predicari, quale est homo. Singulare autem id, quod
 illam legem subire nequit, quale est Callias: sicque ne-
 cesse interdum vniuersalium, interdum singularium cuidam
 aliquid inesse, vel non inesse enunciare. Si quispiam vniuersa-
 liter quidem de vniuersalibus enunciat: competere, inquam, aut
 non competere quippiam, erunt enunciationes istae contrarie: ac
 que de vniuersalibus vniuersaliter enunciare quempiam dico
 hoc modo: ut est omnis homo albus, nullus homo est albus. Qua-
 do autem in vniuersalibus non vniuersaliter: non sunt contra-
 rie. Que autem significantur, est esse aliquando contraria. Di-
 co autem non vniuersaliter enunciare in his, que sunt vniuer-
 salia hoc modo: homo albus est, homo albus non est: homo quidem
 est vniuersale: at ille non utitur, ut vniuersali ipsa enuncia-
 tione. Omnis enim non significat ipsum vniuersale: sed vniuer-
 salis predicationis est nota. Ei vero, quod vniuersaliter pre-
 dicatur

dicatur si uniuersalis predicationis addideris notatur si uniuersalis predicationis addideris notam euinciationem non efficit veram. Nulla enim erit affirmatio vera, in qua predicationis nota uniuersalis ei adiungitur, quod uniuersaliter predicatur: ut omnis homo est omne animal. Affirmationem igitur, et negationem opponi contradictoriae quidem dico, cum uniuersaliter altera significat altera non uniuersaliter de eodem: ut omnis homo albus est, non omnis homo albus est: nullus homo albus est, quidam homo albus est. Contrariae vero cum uniuersaliter utraque significat de eodem: ut omnis homo albus est, nullus homo albus est.

De regulis oppositionum. Cap. 6.

Va propter fieri quidem non potest, ut haec simul sint vera. At sit, ut his oppositae vera nonnunquam sint de eodem: veluti non omnis homo albus est, et aliquis homo albus est. Contra dictiones igitur ea, quae uniuersalium uniuersaliter sunt, ita sese habent, ut altera pars earum sit necessario vera, altera falsa: eandem conditionem et in singularibus esse constat: ut Socrates est albus, Socrates non est albus. At eae, quae uniuersalium non uniuersaliter sunt, non ita se habent: ut semper altera pars ipsarum sit vera, altera falsa. Haec namque simul sunt vera homo albus est, homo albus non est: homo pulcher est, homo pulcher non est. Si enim turpis sit, homo pulcher non est: et si quippiam sit: id profecto non est. At enim absurdum ilico cuiuspiam hoc esse videbitur: propterea quod haec, homo albus est, et nullus homo albus est, idem significare videntur. At nec idem sane significant: nec sunt simul necessario vera. Patet autem et

LIBER PRIMVS.

Unius affirmationis unam esse negationem: id enim oportet negationem negare, quod affirmavit affirmatio ipsa: Et ab eodem siue singulare sit, siue uniuersale, aut uniuersaliter, aut non uniuersaliter sumptum, ut est Socrates albus, non est Socrates albus. Quod si quippiam aliud ab eodem negauerit, aut idem ab alio: non erit hac illi, sed alia sane opposita. Huic uero omnis homo albus est illa non omnis homo albus est. Et itē huic aliquis homo albus est, illa nullus homo albus est: Et huic rursus homo albus est, illa homo albus non est. Dictum est igitur unā affirmationē unī contradictorie opponi negationi: Et quæ nam sint illæ, Et cōtrarias alias esse: Et quæ sint etiā illæ: Et item ^{no} omnis contradictionis alteram partem ueram, alterā falsam esse. Et cur ita fit: Et quando rursus uera est, aut falsa.

De affirmatione, Et negatione una. Cap. I.

Q
uæ autē una est affirmatio, Et item una negatio, quæ unū de uno significat: siue sit, siue non sit uniuersaliter uniuersale: ut omnis homo albus est, non omnis homo albus est: homo albus est, homo albus nō est: nullus homo albus est, quidā homo albus est: modo albū unū significet. Quod si duobus nomen est unumpositum, ex quibus unū non constat: non est una affirmatio, nec una negatio, ueluti si quispiā equo Et homini, posuerit nomen tunicam, hæc oratio tunica est alba, non erit una affirmatio, nec etiam una negatio. Hæc enim homo equus est albus, nihil ab illa differre uidetur: at hæc nihil ab hisce differt, equus est albus, homo est albus: quod si hæc plura significant, Et sunt plures: patet Et primam illam, aut plura, aut nihil significare: nō est enim

aliquis

aliquis homo equus. Quare nec in his affirmationibus, negationibusue necesse est alteram contradictionem veram, alteram falsam esse.

De futuris contingentibus. Cap. 8.

In his igitur, quae sunt, & fuerunt: necesse est affirmationem, aut negationem veram, vel falsam esse: atque earum quidem, quae uniuersales uniuersaliter sunt semper necesse est alteram veram, alteram falsam esse: & singularium etiam uti diximus: nam earum, quae dictae sunt non uniuersaliter uniuersales non necesse est alteram veram, alteram falsam esse. Atque de his autem antea diximus. In singularibus autem: atque futuris: non similiter res sese habet. Nam si omnis affirmatio, vel negatio vera est: aut falsa: & omne necesse est esse, aut non esse. Quare si quispiam quidem dixerit quippiam fore: alius autem illud idem non fore dixerit: necesse est, ut patet alterum ipsorum dicere verum: si omnis affirmatio, vel negatio vera est, aut falsa: in talibus enim non simul ambae fuerint verae. Nam si vere, quispiam dicit hoc album, aut non album esse necesse est album, aut non album esse. Et si est album, aut non album: verum utique dicit affirmando, aut negando: & si omnino non est: falsum dicit, & si falsum dicit, non est. Quare necesse est affirmationem aut negationem veram, vel falsam esse. Nihil ergo aut est, aut fit a fortuna, neque est quidquam quod eque fieri, ac non fieri possit, neque erit, aut non erit quidquam, sed omnia necessario eueniunt, & nihil est quod eque fieri, ac non fieri possit, nam aut is dicit verum, qui affirmauit, aut is, qui negauit, quare non est quidquam omnino talis

natura.

PRIMVS.
LIBER SECVNDVS.

naturæ. Etenim etiam æque fieret, vel non fieret: id enim quod æque fieri, atq; non fieri potest: non magis sic, aut sic se se habet, aut habebit. Præterea si est nunc aliquid album vere quispiam prius asseruisset, si fore illud dixisset. Quare semper esset verum si diceretur, quoduis eorum, quæ facta sunt esse fore: Quod si semper esset verum, si diceretur hoc esse, vel fore: fieri non potest, ut istud non sit, aut non oriatur. At quod fieri non potest, ut non oriatur, id impossibile est, ut non fiat: sed quod impossibile est, quod non fiat, id fieri necesse est, uniuersa ergo futura necesse est fieri. Quare nihil est omnino, quod æque fieri, atque non fieri potest. Nec a fortuna quidquam eueniet. Sed omnia necessario fiunt. Nam si fortuna quippiam euenierit, id non necessario erit. At vero neq; dicere quisquam potest neutrum esse verum: veluti neq; fore, neque non fore, primo namq; cum affirmatio vera non est, negatio vera non erit: Et cum hæc est falsa, fit, ut affirmatio non sit vera. Et insuper si vere quispiam dicit album quippiam esse simul et magnū, necesse esse utrumque, et si vere dicit cras fore, oportet illud cras fore, quod si neq; erit cras, neq; non erit. non erit id in ratione rerum, quod æque fieri, atque non fieri potest, veluti naualis pugna, oportet enim neque fieri, neq; non fieri pugnam naualem. Ea igitur absurda, quæ eueniunt, hæc sunt, et istiusmodi cætera. Si necesse est enunciationum oppositarum, tam in uniuersalibus uniuersaliter, quam in singularibus alteram veram, alteram falsam esse, nihil inquam, in his esse, quæ fiunt, quod æque fieri, atque non fieri possit, sed esse, ac fieri necessario cuncta, quare nec consultare opus est, nec aggredi res agendas, veluti si hoc quidem fecerimus

mus, eueniet hoc, si hoc uero non fecerimus, non eueniet hoc. Ni-
 hil enim prohibet $\&$ annos usq; centies centum unum hoc fore, al-
 terum non fore dicere, ut necessario ipsorum eueniat alteru, quod
 quidem uere tunc diceretur. At uero neq; quiquam refert quip-
 piam dicere contradictionem, uel non dicere. Patet enim ita res ip-
 sas sese habere, $\&$ si non alter quidquam affirmabit alter nega-
 bit. Non enim quia affirmatio dicta est, aut negatio: ideo res e-
 rit, aut non erit, neq; magis si ad annos usq; centies centum, qua-
 quanto tempore fore, aut non fore dicatur, quare si in omni tem-
 pore contradictio sic se habebat, ut altera pars ipsius sit uera, ne-
 cesse erat hoc fieri: $\&$ unumquodque eorum, quae fuere sic semper
 sese habebat, ut necessario fiat, nam si uere quispiam dixit hoc
 fore: fieri nequit, ut non oriatur ipsum, atq; eueniat $\&$ si euenit,
 atq; est ortum semper ante uerum erat ipsum dicere fore. Siqui-
 dem hac esse nequeunt: videmus enim principium futurorum, $\&$ scilicet
 $\&$ deliberando quippiam, atq; agendo, $\&$ omnino id, quod si mi-
 liter esse, atque non esse potest, in ijs, quae non semper sunt actu, in
 quibus utrunq; $\&$ esse, inquam, $\&$ non esse contingit: quare $\&$
 fieri, $\&$ non fieri: $\&$ rerum complures ita sese habentes ipsis ocu-
 lis cernimus. Nam, ut hoc exemplo percipiatur uestimentum
 hoc possibile est scindi, $\&$ non scindetur, sed tempore post conte-
 retur: similiter $\&$ non scindi possibile est, non enim posset tempo-
 re post contritum fore ⁿⁱ si scindi non posset. Quare $\&$ in alijs ita
 est rebus quacunq; talem potentiam subeunt. Manifestum est
 igitur non omnia necessario uel esse, uel fieri: sed quaedam talia
 esse, ut aequae fieri, atque non fieri possint: de quibus non est magis
 affirmatio, quam negatio Vera, uel falsa, quaedam esse huius

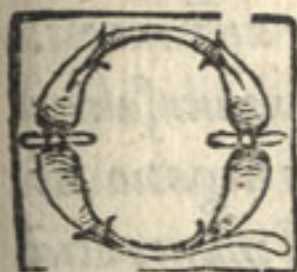
modi, ut ipsorum magis quidē, & plerunq; alterū eueniat, possit tamen & alterum euenire alterū vero non euenire. Neceſſe est igitur id, quod est, quando est esse, & id, quod non est, quando non est non esse, non tamen aut omne, quod est esse, aut omne, quod non est non esse, necesse est, nō enim idē est omne, quod est necessario esse cū est, & simpliciter necessario esse, & de eo, quod nō est simili modo. Et in contradictione etiam ratio eadē est, omne nā q̄ necesse est esse, aut non esse, & itē fore, aut non fore, non tamen necesse est distincte alterū fore, veluti necesse est quidem pugnam navalē cras fore, aut non fore, non tamē fore pugnam navalē cras necesse est, neq; rursus non fore, attamen fore, aut non fore necesse est. Quare cū orationes ita sint veræ quæ admodū sese habent res ipse, patet & contradictionē ipsam, quæ circa res eas efficitur, quæ sic se habent, ut æque fieri, atq; non fieri, & esse, atq; nō esse possint, necessario perinde sese habent, atque res tales sese habent, & eandē cum illis legē subire, quod quidē in hisce fit, quando semper sunt, aut non semper non sunt, contradictionis enim rerū ipsarū alterā quidē partē necesse est verā esse, vel falsam, nō tamē hanc vel hanc, sed utraque cōtingit, fitque, ut altera magis sit vera, non tamen vera, vel falsa distincte sicuti diximus. Quare patet non omnium affirmationum, & negationū oppositarum alteram necessario veram esse, alterā falsam, non enim in hisce, quæ sunt, sic res se habent, & in ijs, quæ non sunt quidem esse vero, aut non esse possunt, sed uti diximus.

Libri primi. Finis.

LIBER

LIBER SECVNDVS.

DE ENVTIATIONIBVS INFINITIS. CAP. I.

Voniã autẽ affirmatio enũtiatio est quippiã de quo
 piã significans, hoc autẽ nomẽ est, aut id, quod no-
 mine caret, unũ vero idesse, atq; de uno dici, qđ
 est in affirmatiõẽ oportet. Dictũq; est atẽa quidnã
 sit ipsum nomen, & quid etiã id, quod nomine caret. Ipsum enĩ
 non hõ non nomẽ, sed infinitũ nomen appello. Infinitũ enim nomẽ
 unũ quodãmodo significare videtur, quẽadmodum & nõ va-
 let non verbum, sed infinitum nũcupo verbũ. Omnis affirma-
 tio profecto, & negatio, aut ex noĩe, & verbo, aut ex infinito no-
 mine, verboq; constabit, nanq; absq; verbo nulla est affirmatio
 sane, neq; ulla negatio. Etenĩ vel erat, vel fuit, vel erit, et qua-
 cũq; alia jũt huiuscemodi verba ex numero sũt eorũ, quæ posita
 sunt, significãt enĩ insuper tẽpus. Quare prima est affirmatio,
 atq; negatio, hõ est hõ non est. Deinde nõ hõ est, non hõ non est.
 Rursus õnis hõ est, non õnis hõ est, õnis nõ homo est, non õnis nõ
 hõ est. Eadẽ est ratio, & de tẽpore exactõ, atq; futuro. (ũ autẽ
 ipsum est tertiũ insuper predicatur hoc pacto, hõ iustus est. Vbi
 ipsum est tertiũ dico cõponi nomen, aut verbũ in affirmatione)
 dupliciter iã ipse oppositiones dicuntur. Quare quatuor ob id
 ipsum erunt hæc, quorũ duo quidẽ sic se habebunt ad affirmatio-
 nem negationemue similitudine rationis, vt ipse privationes.
 Duo veronon. Nã ipsum est, aut iusto addetur, aut non iusto:
 quare & negatio similiter addetur, quatuor igitur erũt. Intelli-
 gamus autem id, quod dicitur ex hęc, quæ hic subscribuntur.

LIBER PRIMVS.

Homo iustus est, huius negatio est, homo ~~est~~ ^{no} iustus ^{no} est: homo ~~est~~ ^{no} iustus ^{no} est: huius negatio est homo non iustus non est. Hic enim ipsum est: & item non est, iusto, & non iusto adiungitur. Hæc igitur sic ordine posita sunt, ut in resolutionis dictum est. Simili modo sese habebit oppositio & si nominis vniuersaliter sit affirmatio: veluti omnis homo iustus est, huius negatio est non omnis homo iustus est. Omnis homo non iustus est: huius etiã negatio est non omnis homo non iustus est. At tamen non fit, ut similiter ea, quæ per diametrum collocantur simul sint vera: sed fit nonnunquam.

Omnis homo iustus est. Non omnis homo iustus est.

Non omnis homo ⁱⁿ iustus est. Omnis homo iniustus est.

Non omnis homo non iustus est. Omnis homo non iustus est.

Hæc igitur duæ sunt oppositæ: aliæ vero duæ sunt rursus cum non hõ tanquã subiectũ quoddã accipitur: ut non hõ iustus est, non hõ iustus non est: non homo non iustus est, non homo non iustus non est. Atq; plures his oppositiones non erunt. Hæc vero seorsum ab illis: ipsæ per se ipsas erunt cũ non homo tanquã nomine utantur, ut patet. Quibus aut non accommodatur, est ipsum, ut cum hæc ponuntur, valet, ambulat, & istiusmodi cætera: in iisdẽ facit hoc pacto positũ: ac si est ipsũ adiungeretur: ut valet omnis homo non valet omnis homo: valet omnis non hõ, non valet omnis non homo. Non enim dicendũ est non omnis homo: sed negationis nota: ipsum, inquam, non: addenda est huic termino homo.

Omnes

Omnis enim non significat ipsum uniuersale: sed uniuersalis
 predicationis est nota, quod quidem ex hisce patet, homo ualet,
 hō nō ualet, nō hō ualet: nō hō nō ualet: hæ enim ab illis ex eo
 differunt: quia nō dicunt uniuersaliter. Quare omnis, vel nul-
 lus nil aliud significare uidetur, quam affirmationem, aut ne-
 gationem uniuersaliter dici: cætera: gitur eadem sunt addēda.
 Cum autem huic affirmationi omne animal iustum est: ea nega-
 tio sit contraria, quæ significat nullum animal esse iustum, patet
 has quidem nunquam esse simul ueras: oppositas autem his ue-
 ras simul nonnunquam esse, ut non omne animal est iustum, et
 est aliquod animal iustum. At hæc nullus est homo iustus: se-
 quitur hanc, omnis homo non iustus est. Hæc etiam nō omnis ho-
 mo non iustus est: quæ quidem est illa opposita sequitur illam,
 est aliquis homo iustus: necesse est enim aliquem esse. Patet etiam
 in singularibus quidem si uerum est interrogatum negare: affir-
 mare etiam uerum esse: ueluti est ne Socrates sapiens? non: So-
 crates ergo non sapiens est. In uniuersalibus autem nō est ea ue-
 ra, quæ similiter dicitur: sed est negatio uera, uelut, est ne om-
 nis homo sapiens? non, ergo omnis homo non sapiens est, hoc enim
 est falsum: sed illud est uerum, ergo non omnis homo sapiens
 est, atq; hæc quidem est ea quæ opponitur: illa uero est ea, quæ
 est contraria: ea autem, quæ infinita sunt nomina, uerbaq; sūt
 q; opposita uocibus hisce, quæ sunt nomina: atq; uerba, ut non
 homo, non iustus: et huiuscemodi uoces, sine nomine, uerboq;
 uidebuntur esse negationes: at non sunt, semper enim necesse est
 negationem esse ueram uel falsam. At hisce, qui dixit non ho-
 mo, non magis, quam is, qui protulit homo: sed minus potius ue-

LIBER SECVNDVS

rum, vel falsum aliquid dixit: nisi quippiam ipsi addiderit. Hæc autem, est omnis non homo iustus nihil idem, quod nulla illarum significat: nec item ea, quæ est ipsi opposita: non est, inquam, omnis non homo iustus. At hæc, omnis non homo non iustus est, idem quod illa significat nullus non homo iustus est. At enim nomina et verba transposita idem significant: veluti albus homo est, homo albus est. nam si ita non sit eiusdem affirmationis plures erunt negationes: at demonstratum est unam oppositam esse uni, huius enim albus homo est, negatio est, albus homo non est, huius autem, homo albus est, si non est idem, quod ista, albus homo est: aut hæc erit negatio, non homo albus non est, aut ista, homo albus non est, at altera quidem negatio huius est, non homo albus est, altera vero negatio huius, albus homo est. Quare affirmationis unius duæ erunt negationes. Patet igitur eandem affirmationem fieri negationemue, si nominis positio, verbique mutetur.

De enunciationibus coniunctis, et diuisis. Cap. 2.

V Nam autem de multis, aut multa de uno, aut affirmare, aut negare: nisi sit unum quippiam id, quod ex pluribus illis significatur, non est affirmatio, neque negatio una. Atque unum dico, non si nomen unum sit positum: non fit autem quid unum, ex illis, velut homo est forsitan, et animal, et bipes, et mite: atque ex his etiam fit unum quidam: ex albo vero, et homine, et ambulante non fit unum. Quare neque si unum quippiam, de hisce quispiam affirmauerit, una erit affirmatio: sed vox quidem una plures autem affir

affirmationes, neque rursus e contra de uno dixerit hoc, sed simi-
liter multa. Quod si differendi interrogatio responsionis est pos-
tulatio: vel propositionis, vel contradictionis alterius partis:
propositio vero contradictionis unius est pars, non erit ad hoc
una profecto responsio: neque enim est ipsa interrogatio una, et si
est etiam vera. Sed de his est dictum in Topicis. Patet etiam insuper
neque quid est: interrogationem esse differendi: nam, ut detur, ex inter-
rogatione oportet, ut eligat utram velit ipse contradictionis par-
tem enunciare: sed oportet interrogantem distinguendo interroga-
tionem proferre hoc pacto: utrum hoc sit homo: an non hoc. Cum autem eo-
rum, quae seorsum praedicantur: alia composita praedicentur: ut
unum omnia praedicatum: alia non praedicentur, quae nam sit differ-
entia? de homine namque vere dicitur animal seorsum, et bipes seor-
sum, et haec eadem simul, et unum, et homo rursus et album seor-
sum, et haec eadem simul, et unum: sed non si quispiam est sutor,
et bonus, sutor dicendus est bonus. Nam si quia verum est seorsum
utrumque: ideo et utrumque simul verum esse oporteat multa se-
quentur absurda. De homine namque quopiam verum est dicere et
quod est homo, et quod est etiam albus, quare et totum, rursus si
album verum est dicere, et totum, quare erit homo albus albus, atque hoc
in infinitum abibit. Et rursus musicus albus ambulans, et haec sepi-
us coniuncta dicentur, quorum in infinitum erit abitio. Praeterea si So-
crates Socrates dicitur, atque homo, Socrates Socrates homo dicitur. Et
si ipse homo seorsum et bipes dicitur: et simul homo bipes, et
homo homo bipes dicitur. Patet igitur si quispiam simpliciter
complexiones ipsas fieri dixerit, multa absurda inde emergere,
verum dicendum est in uno, quoniam sint pacto ponenda.

LIBER SECVNDVS.

Quae igitur per accidens praedicantur, aut de eodem, aut alterum de altero: ea non erunt unum: velut homo, & albus quidem, & musicus est, sed non unum est album ipsum & musicum: accidunt enim ambo eidem: neque si vere dicetur album musicum esse: album musicum unum quid erit: album enim per accidens musicum est quare album musicum non erit quid unum. Quo circa neque si tor bonus dicetur simpliciter: sed animal bipes: quippe cum non per accidens haec de illo dicantur: praeterea nec simul ea dicentur quorum alterum alteri inest. Quae propter nec album saepius dicetur neque homo, homo animal est, aut bipes. Insunt enim haec homini animal, atque bipes. At fit, ut eadem vere coniunctim dicantur, atque seiunctim: nam aliquem hominem: hominem, aut aliquem album hominem: hominem, atque album dicere licet: non tamen semper. Sed cum in eo, quod est adiunctum, oppositorum quippiam inest: ad quod sequitur contradictio tunc non vere, sed falso dicetur: ut si mortuum hominem, hominem dixeris esse. Cum vero non inest, vere. An cum inest quidem semper non vere: cum vero non inest, non semper vere dicetur? ut Homerus est aliquid, velut poeta. Estne igitur an dicendum non est? per accidens enim ipsum est praedicatur de Homero: nam quia est poeta, sed non per se de Homero ipsum est praedicatur. Quare in quibus praedicationibus, neque contrarietas inest, quod quidem facile discernetur: si pronominibus rationes dicantur: & per se, & non secundum accidens praedicantur: in hisce coniunctim & seorsum vera praedicatio fiet. Id autem, quod non est, non ex eo vere dicetur ens quippiam esse: quia est opinabile: non est enim ipsius opinio ipsum esse, sed ipsum non esse.

De enunciationibus modorum possibilis contingentis im
possibilis, & necessarij. Cap. 3.

Is autem determinatis considerandum est deinceps
quomodo sese habent affirmationes, & negationes
ad invicem huiusce generis: possibile est esse: non possi-
bile est esse, contingens est esse: & non contingens est
esse, & de impossibili simili modo, ac necessario. Sunt enim de ip-
sis dubitationes nonnullae. Nam si complexionum, ea inter sese
contradictorie opponuntur: quae per esse disponuntur, atque non
esse. Huius enim hominem esse, negatio est hoc hominem non esse,
sed non illud non hominem esse. Et item huius hominem esse, al-
bum, hoc est negatio hominem album non esse, sed non illud hominem
non album esse. Alioquin vere quispiam dixerit lignum homi-
nem non album esse, cum de quolibet affirmatio sit, aut negatio
vera. Et non solum in his ita fit: sed in illis etiam, in quibus esse
non additur: idem facit id, quod pro ipso sumitur esse, nam huius homo
ambulat non est haec negatio, non homo ambulat, sed haec homo non ambulat,
nihil enim refert hominem ambulare dicere: vel hominem ambulante
esse. Si haec inquam, ita sunt, atque ubique dictus modus servatur:
huius etiam nimirum affirmatiōis possibile est esse, haec erit negatio
possibile est non esse: sed non illa non possibile est esse. At idem videtur
et esse, & non esse posse, omne namque, quod possibile est secari, vel am-
bulare, possibile est & non ambulare, & non secari. Atque causa
huius haec est: omne enim, quod hoc pacto possibile est: non semper
est actu. Quia propter ipsi competet & ipsa negatio. Potest enim
& non ambulare, quod ambulare potest, & non videri, quod po-
test videri. At fieri nequit, ut enunciationes oppositae de eodem

LIBER SECVNDVS.

sunt vera.
non enim
 affirmacionis huius possibile est esse, hæc est negatio possibile est non esse. Fit enī ex h. s., ut aut idē de eodem affirmetur simul atq; negetur, aut nō per esse, atq; nō esse ea, quæ adduntur affirmaciones fieri, negationes sue. Quod si illud fieri nequit, hoc erit utiq; expetendum. Huius igitur possibile est esse, hoc est negatio non possibile est esse, sed non illud possibile ~~non~~ est esse. Huius etiā contingens est esse hoc est negatio non contingens est esse, eadem ~~est~~ de cæteris ratio de impossibili, inquam, ~~est~~ necessario. Nanq; ut in illis esse atq; non esse sunt additiones, cætera vero res sunt subiectæ, alia album, alia homo, sic ~~est~~ in istis esse quidem, atq; non esse fiunt, ut subiecta: Posse vero ~~est~~ cætera additiones distinguentes, verum ~~est~~ falsum in ijs ipsis perinde atq; in ipsis ipsum esse, atq; non esse facere solent. Huius autem possibile est non esse negatio est nō illud non possibile est esse: sed hoc non possibile est non esse. Et huius possibile est esse, non hæc possibile est non esse, sed illud non possibile est esse. Quæ propter hæc possibile est esse, ~~est~~ possibile est non esse, sese mutuo sequi videntur. Idem enim possibile est esse, atque non esse, non enim hæc possibile est esse, ~~est~~ possibile est non esse contradictorie opponuntur, sed istæ possibile est esse, ~~est~~ non possibile est esse, nunquā de eodem sunt simul vera, oppositæ nanque sunt. Hæc quoque possibile est non esse, ~~est~~ non possibile est non esse, nunquam de eodem sunt vera. Similiter ~~est~~ huius affirmacionis necesse est esse, non hæc necesse est non esse, negatio est, sed hæc non necesse est esse. Huius autem necesse est non esse, negatio est, non necesse est non esse, huius etiam impossibile est esse, non hæc impossibile est non esse, sed illa non impossibile est esse, negatio est, at illius

impossibile

impossibile est non esse, hac sane non impossibile est non esse, negatio est. Omnino autem quemadmodum dictum est: esse quidem, ac non esse ponere oportet uti subiecta. Hac autem ad ipsum ad iungere esse, atq; non esse affirmationem faciendo negatione ue, Atq; has oportet existimare oppositas esse: possibile non possibile: contingens non contingens: impossibile: non impossibile: necessarium non necessarium: Verum, non Verum.

De consequentijs, & equipolentis enuntiationum dictos modos inuoluentium.

Consequentiæ quoq; cum ratione fiunt, si hoc pacto ponatur, nam illa quidem possibile est esse sequitur hac contingens est esse, atq; cum illa conuertitur. Et item hæ non impossibile est esse, non necesse est esse. At has possibile est non esse, contingens est non esse, hæ sane sequuntur, non impossibile est non esse, & non necesse est non esse. Illas etiam non possibile est esse, & non contingens est esse, hæ porro sequuntur impossibile est esse, & necesse est non esse. Et illas insuper non possibile est non esse, & non contingens est non esse, hæ nimirum sequuntur impossibile est non esse, & necesse est esse. Atq; id, quod dicitur ex hisce, quæ hic ordine ponuntur perspicatur.

I
 Possibile est esse.
 Contingens est esse:
 Non impossibile est esse.
 Non necesse est esse.

II
 Possibile est non esse.
 Contingens est non esse.
 Non impossibile non esse.
 Non necesse est non esse.

L ij Non

III.

Non possibile est esse.

Non contingens est esse.

Impossibile est esse.

Necessarium est non esse.

IIII.

Non possibile est non esse.

Non contingens est non esse.

Impossibile est non esse.

Necessarium est esse.

Hæ igitur impossibile est esse: & non impossibile est esse hæc contingens est esse, & possibile est esse: & non contingens est esse: & non possibile est esse: contradictoria quidem: sed verso modo sequuntur. Affirmationem enim possibilis: possibile, inquam: est esse, negatio sequitur possibilis, negationem autem affirmatio. Hanc enim non possibile est esse: sequitur hæc impossibile est esse: nam impossibile est esse, affirmatio est: non impossibile autem esse negatio. At videndum est, quomodo sese habent necessarij enunciationes: atq; patet non eodem modo sese habere, sed contrarie quidem sequuntur. Contradictiones autem seorsum sunt collocata: huius enim necesse est non esse: non est hæc negatio: non necesse est esse. Fieri enim potest, ut de eodem amba sint vera: quod enim necesse est non esse: id non necesse est esse. Causa autem dissimilitudinis huius hæc esse videtur, impossibile enim idem potest quod necessarium cum contrario assignatur modo: quod enim impossibile est esse: id non necesse est esse, sed necesse est non esse: & quod impossibile est non esse: id necesse est esse. Quam obrem si illæ perinde sese habent, atq; possibilis, et non impossibilis enunciationes eæ non eodem modo: sed contrario modo sese habebunt. Quippe cum necessarij, ac impossibile non idem significant: nisi verso modo fuerint assignata: quemadmodum diximus. At fieri non potest, ut hoc pacto collocentur necessarij

contra

cōtradictiones: quod enim necesse est esse: id possibile est esse (nam
 si ita non sit: sequetur sane negatio: quippe cum necesse sit affir-
 mare, aut negare: Quare si non possibile est esse: impossibile est
 esse: impossibile est igitur id esse, quod necesse est esse: quod quidē
 absurdissimum esse constat. Atq; hanc possibile est esse, sequitur
 hæc, non impossibile est esse: at hanc sequitur illa non necesse est
 esse: quo fit, ut quod necesse est esse, id non necesse sit esse,
 quod absurdum est. At vero neq; hæc necesse est esse, neq; illa
 necesse est non esse: sequitur illam possibile est esse: ei namq; quod
 possibile est ambo accidere possunt, utrauis autem istarum sit
 vera, illa non erunt profecto vera: simul enim possibile est et
 esse, et non esse. Si vero necesse est esse, aut non esse, non erit possi-
 bile utrunq; restat, igitur, ut hæc non necesse est non esse: hanc
 possibile est esse sequatur: Hæc enim est vera profecto si de hac
 quoq; dicatur necesse est esse. Hæc et contradictorie ei opponitur,
 quæ sequitur illam: non possibile est esse. Illam namq; sequitur hæc
 impossibile est esse, et necesse est non esse, cuius negatio est hæc,
 non necesse est non esse. Sequuntur igitur et hæc contradictiones
 perinde atq; ceteræ. At qui nullum prorsus absurdum videtur
 emergere si hoc pacto ponatur. Ambiget autem quispiam, si hæc
 necesse est esse, illa: possibile est esse, sequatur. Nam si non sequa-
 tur, ea sane seq̄tur, quæ cōtradictorie illi opponitur, quæ quidē est
 non possibile est esse, quod si quispiam non hanc dixerit contradic-
 torie oppositam illi esse, necesse est illum hanc esse dicere possibi-
 le est non esse: quarum utraq; falsa est, si de hac dicatur, ut
 patet, necesse est esse, quare illa possibile est esse, sequatur hanc
 necesse est esse. At vero idem rursus videtur esse possibile seca-
 cesse

LIBER SECVNDVS.

ri, ac non secari: & esse, atq; non esse. Ex quo fit, ut id, quod ne-
 cesse est esse: sit contragens non esse quod quidem est falsum. Pa-
 tet igitur non omne, quod possibile est vel esse, vel ambulare: illa
 etiam opposita posse. Sed esse non nulla, in quibus illud non esse ve-
 rum videtur: ut in isce, quæ sine ratione possunt, quo pacto ignis
 calefacere potest, & potentiam habet rationis expertem: poten-
 tia igitur hæc, quæ sunt participes rationis eadē plurimum sunt con-
 trariorum: at hæc, quæ sunt rationis expertes nō omnes: sed ignis
 ut dictum est non potest calefacere, & non calefacere: neq; cæte-
 ra omnia, quæ semper sunt actu. Aliqua tamē eorum, quæ potē-
 tias habent rationis expertes simul opposita suscipere possunt:
 verum hoc quidem huiusce gratia dictum est: ut ostendamus
 non omnem potentiam oppositorum esse susceptivam, nec omnes
 eas, quæ sub eadem specie colloquuntur. Nonnullæ autem poten-
 tiæ equivoce sunt. Possibile enim non simpliciter dicitur: sed ali-
 ud quidē ob hoc dicitur: quia verū est: propterea quod actu est:
 veluti possibile est quempiam ambulare, quia ambulat: & om-
 nino possibile est esse, quia iā id est actu, quod dicitur posse. Ali-
 ud autem ex eo, quia fuerit actu: ut possibile est quempiā am-
 bulare, propterea quod ambulauerit. Et hæc quidem potētia in his
 est solum, quæ mobilia sunt. Illa vero, & in ijs est, quæ immobi-
 lia sunt. Atq; horum utrunq; & id, in quam, quod iam ambu-
 lat, ac agit, vel est: & id, quod ambulandi, vel essēdi quidem
 potentiam habet: sed nondum ambulat, aut est, vere dicere licet
 possibile esse ambulare, aut etiam esse. Quæ cum ita sint, idq;
 quod hoc modo possibile est non vere dicere simpliciter de neces-
 sario possumus, alterum autem vere dicere licet. Quare cum

ad particulare sequatur uniuersale, ad id, quod necessario est, sequitur hoc profecto possibile est esse, non omne tamen, ut patet, atque forsitan hinc necesse est, et non necesse est, aut esse, aut non esse omnium principium sunt. Et ceteras ad has sequentes considerare oportet. Patet autem ex his, quae diximus, id, quod esse necessario est etiam actu. Quare si perpetua sunt priora actus etiam est potentia prior, atque eorum, quae sunt, alia quidem actus sunt sine potentia, quales sunt ipsae substantiae primae, alia uero cum potentia actus, quae natura quidem priora sunt, tempore uero posteriora sunt, insuper et quae nunquam sunt actus, sed potentiae tantum.

De oppositione enuntiationum, quae magis apte contrarie dicantur. Cap. 4.

Um autem affirmationi negatio: ac affirmatio aduersentur, nam huic omnis homo iustus est, haec nullus homo iustus est, et omnis homo iniustus est, aduersantur, et item huic Callias iustus est, haec Callias iniustus non est, et Callias iniustus est, consideremus, oportet, utra istarum sit illi contraria. Atque cum ea, quae sunt in uoce sequantur ea, quae sunt in mente. Si illic opinio contrarij sit contraria, ut opinio, quae dicit omnis homo est iustus, huic opinioni: omnis homo iniustus est, necesse est rem similiter se habere, et in affirmationibus hisce, quae in uoce consistunt. Sin uero contrarij opinio non sit ibi contraria: nec affirmatio affirmationi, sed dicta negatio contraria est, quare considerandum est qualisnam opinio falsa opinioni uerae contraria sit, utrum negationis opinio, an ea, quae contrarium opinatur. Dico autem hoc pacto, est una opinio uera de bono, bonum esse, alia uero falsa de eodem bonum non esse

LIBER SECVNDVS.

esse, & insuper alia: malum esse, harum igitur duarum vera
 sic contraria vera, & si sit una, utraque in se contraria. Existi-
 mare itaque contrarias opiniones ex eo definitas esse, quia sunt
 contrariorum falsum profecto est. Nam opinio, qua quispiam opi-
 natur bonum esse bonum. Et opinio, qua malum opinatur esse ma-
 lum: eadem est fortasse: ac vera siue plures sint siue una. Contra-
 ria vero sunt haec. At non ex eo, quia contrarium sunt, sed
 ex eo potius, quia contrario modo se habent. Quod si
 sit opinio de bono ipsum bonum esse: alia vero ipsum bo-
 num non esse: & item alia, quae bono tribuit id, quod ipsi non
 competit: neque competere potest: ceterarum quidem nulla est ponē-
 da contraria: nec earum, quibus competere quod non inest: nec ea-
 rum quibus non inesse, quod competit, creditur: nam infinitae sunt
 ambae: & quibus competere quod non inest: & quibus non compe-
 tere quod inest, existimatur. Sed illae sunt ponenda in quibus in-
 est ipsa deceptio. Hae autem sunt illae, ex quibus genera-
 tiones proficiscuntur: ex oppositis namque sunt: qua pro-
 pter & deceptions ex ipsis proficiscuntur. Quod si bonum, &
 bonum est: & non malum: & aliterum quidem per se alterum
 vero per accidens competit. Accidit enim ipsi non malum esse:
 atque ea uniuscuiusque opinio vera est magis, quae est per se: & ite-
 falsa magis, quae est per se. Quippe cum et ea vera sit magis, quae
 conditionem hanc subit: & horum utraque falsa est, & ea, in qua,
 quae bonum, bonum non esse: & ea, quae bonum malum asserit
 esse. Illa quidem respectu vera per se: haec vero respectu vera
 per accidens. Magis erit ea opinio falsa profecto, quae est nega-
 tiu boni: quam ea, quae est contrarij affirmatio. Atque is circa unum
quodque